

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg.

Jaargang 5, nummer 5

25 oktober 1984

Dr. Beyers Naudé voor diesrede uitgenodigd

De Zuidafrikaanse theoloog dr. Christiaan Beyers Naudé is bereid in te gaan op de uitnodiging van het College van Dekanen om op 11 januari in Maastricht de diesrede uit te spreken. Of hij op die dag aanwezig zal zijn hangt af van de Zuidafrikaanse regering die hem een uitreisvisum moet verstrekken.

de publiciteitsmedia. Eind vorige maand werd de maatregel plotseling opgeheven, toen de regering in verband met een diplomatieke confrontatie met Groot-Brittannië behoefte had aan wat meer positieve publiciteit. Beyers Naudé was de enige blanke die onder de banning order moest leven.

De Vrije Universiteit heeft Beyers Naudé al eerder uitgenodigd voor enkele lezingen in februari. Aan die instelling heeft hij in 1972 een eredoctoraat in de sociale wetenschappen ontvangen. Vorig jaar kreeg Beyers Naudé geen toestemming om aan de VU de Dom Helder Camaralezing te komen houden. Hij was toen gedwongen het publiek via een bandopname toe te spreken.

Van den Biggelaar wil nog twee jaar blijven

De Universiteitsraad gunt de voorzitter van het College van Bestuur, mr. R.B. van den Biggelaar, een derde benoemingstermijn, die geen vier, zoals de wet voorschrijft, maar twee jaar zal duren, zoals van den Biggelaar wenst. Als minister Deetman met die wens instemt, zal hij de collegevoorzitter bij de Kroon voordragen voor herbenoeming tot 15 februari 1987.

MDat het advies van de Universiteitsraad niet helemaal van harte positief is uitgevallen, kan een buitenstaander zonder veel moeite aflezen uit de formulering van het besluit. De raad heeft besloten „geen bezwaar te hebben tegen het voornemen van de minister van Onderwijs en Wetenschappen mr. R.B. van den Biggelaar aan de Kroon voor te dragen, mede overwegende de mededeling van de heer van den Biggelaar dat hij – indien mogelijk – de zittingsperiode wenst te beperken tot 2 jaar, i.c. tot 15 februari 1987”. Om welke re-

den van den Biggelaar, die 59 jaar is, nog maar twee in plaats van vier jaar voorzitter wil blijven, is niet bekend gemaakt. Een minderheid van de vaste vertrouwenscommissie uit de raad heeft zelfs negatief geadviseerd over de herbenoeming van van den Biggelaar. Dat minderheidsadvies is na lange beraadslagingen in de raad niet opgevolgd.

JH

Paniek tegen paniek

Iemand die bang voor katten is, moet je telkens opnieuw met dat gevreesde dier confronteren. Dat is bekend en beproefd. Maar hoe behandel je iemand met ogenschijnlijk zomaar optredende angstaanvallen? Wellicht ook door blootstelling, menen Eric Griez en Marcel van den Hout, onlangs aan de RL gepromoveerd. Alleen moet je in dit geval de lichamelijke symptomen van zo'n angstaanval kunstmatig opwekken. Dat lukt goed met een forse teug CO₂. Een adembenemend verslag op pagina 7.

Academische Raad slikt plan studiefinanciering

Ondanks al het verzet dat de nota „Hoofdlijnen van een nieuw stelsel van studiefinanciering” heeft opgevoerd, begint het er naar uit te zien dat Deetman van lieverlee zijn zin krijgt. Vorige week heeft het hoogste adviesorgaan waarmee de minister te maken heeft, de Academische Raad, onder voorwaarden ingestemd met de nota. Het principe van de basisbeurs, de terugbetalingsregeling en het beroepsrecht spreken de Raad wel aan, want zij betekenen een verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Dan volgt echter een lijstje voorwaarden waaraan het definitieve plan moet voldoen om de instemming van de Raad te behouden: Het nieuwe stelsel mag geen *wezenlijke* verslechtering in het systeem of de

omvang van de bedragen met zich meebrengen; de hoogte van de toelage mag *niet afhangen van de leeftijd* van de student; er mag geen onderscheid gemaakt worden tussen WO-, HBO en MBO-studenten bij het bepalen van de verhouding lening/gift; alle studenten moeten recht hebben op opneming in het *verplichte ziekenfonds*; de regeling van de „*weigerachtige ouders*” moet gehandhaafd blijven.

Als positieve punten ziet de Raad in het nieuwe stelsel de mogelijkheden om de onafhankelijkheid van studenten tegenover hun ouders verder te vergroten. Het plan biedt daarvoor mogelijkheden zoals het verhogen van de basis en het aangaan van rentedragende leningen voor alle studenten.

De Maastrichtse Universiteitsraad heeft zich aanzienlijk minder positief uitgelaten over de nota. Een week voor de AR-vergadering sprak de Raad zijn „onaanvaardbaar” over het plan uit, zolang het niet aan bepaalde voorwaarden voldeed: de bijdragevrije voet voor het inkomen van de ouders zou tot minstens f 27.000 moeten worden opgetrokken; de leeftijdsgrens van 27 jaar zou helemaal moeten vervallen en de rente van het geleende deel zou lager moeten. Voor het overige stelde de Universiteitsraad dezelfde voorwaarden als de academische Raad over de leeftijdsafhankelijkheid en de handhaving van inkomenspositie van de student.

J.H.

Een controversiële visie op de Oranjes

De Willem van Oranje-golf is al weer een beetje over. Het jaar 1584 is weer gewoon vierhonderd jaar geleden. Hevig is het allemaal niet geweest, en veel Oranjeliefde zal het niet hebben opgeleverd. Zelfs kan men zich afvragen of de eerbied voor het vorstenhuis wel geënd was met de zoveel-delige verbeelding der erotische escapades van Jeroen de Zwijger, waar menig doorgewinterd oranjeklant blijkens ingezonden stukken stevig van gegruwd heeft. Maar het nut van herdenkingen is niet te meten in de hoeveelheid opgewekt respect voor historische helden en hun Nachwuchs. Misschien geldt wel het tegendeel.

In ieder geval was de sfeer van kritiekloze bewondering die vroegere Oranjeherdenkingen kenmerkte niet zo onschuldig als het leek. In de 19e eeuw bv. stonden de terugblikken in hoge mate in dienst van de politieke belangen der Oranjevorsten. Hun positie was allerminst onomstreden, en de posthume uitstraling van de wijze voorvader werd geacht daar een heilzame werking op te hebben.

De Universiteitsbibliotheek tracht dit pad van heiligenverering zoveel mogelijk te vermijden. Daarom: in de komende twee maanden (7 november tot 11 januari) een vervolg op de Willem van Oranje-tentoonstelling met als onderwerp: hoe het de Oranjes verder verging in de tijd van de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën tot en met de „verheffing” van Willem I tot soeverein vorst in 1813-1814. De expositie wordt georganiseerd in samenwerking met de Stadsbibliotheek Maastricht.

Even een kort historisch overzicht. Al tijdens de 80-jarige oorlog tekenden zich de contouren af van een antagonisme dat het politieke leven in de Republiek bijna tweehonderd jaar lang, tot 1795, zou beheersen: de tegenstelling tussen de stadhouders aan de ene kant, en de regenten in de stedelijke en provinciale besturen, vooral die in Holland, aan de andere. Het fundament waarop die tegenstrijdige belangen zich konden ontwikkelen lag in de gedecentraliseerde staatstructuur. De Republiek was geen natie in de moderne zin, maar een verzameling provincie's staatjes die zich aaneengesloten hadden om althans de meest essentiële taken gemeenschappelijk te verrichten: defensie en buitenlandse politiek. En zelfs daarover heerste grote onenigheid. Voor het overige hechtten de lokale machthebbers zeer aan hun autonomie. De stadhouders daarentegen waren deels in dienst van de verschillende pro-

vincies, maar deels ook in dienst van de zg. Generaliteit. In die rol konden zij een centraliserend element van betekenis worden, en aan ambitie in die richting ontbrak het hen niet. Gecombineerd met de dynastieke belangen van de Oranjefamilie was de basis voor conflicten daarmee gelegd, en soms was de afloop bloederig. De verhouding Maurits - Oldenbarneveldt liep voor de laatste al niet goed af: hij verloor het hoofd. De gebroeders De Witt werden in 1672 letterlijk aan stukken gereten door Oranjevrienden; het zijn twee van de meest bekende voorvallen uit een rijke geschiedenis van aanvaringen tussen de Hollandse regentenaaristocratie en de Oranjes. De late achttiende eeuw bracht een heel nieuw element in de strijd: de opkomst van een democratisch gezinde burgerij, die genoeg had van de langzamerhand corrupt geworden regentenfamilies, en even genoeg van de uiterst weifelende laatste telg van het Oranjegeslacht, Willem V. De man werd en wordt alom als een incompetente, pretentieuze, wilszwakke en drankminnende aanfluiting van het stadhouderschap gezien.

Tussen 1780 en 1787 (de zg. Patriottentijd) voltrok zich in ons land een revolutie, die tot een werkelijk burgerlijke en gematigd democratische eenheidsstaat had kunnen uitgroeien, ware het niet dat vooral Brits geld, Pruisische soldaten en dronkenmansoproeren Willem V weer in het zadel hielpen. Lang duurde de restauratie niet: in 1795 vluchtte hij naar Engeland, toen „Bataafse” revolutionairen met hulp van Franse troepen dan eindelijk de Patriotse idealen konden verwezenlijken. De Bataafse Republiek wist zich echter niet te handhaven, en na het koningschap van de broer van Napoleon, Lodewijk (1806-1810), en de complete inlijving bij Frankrijk (1810-1813) verkeerde het land in een zodanige staat van ontredde dat bepaalde kringen opnieuw een beroep deden op het huis van Oranje. Niet lang daarna werd de zoon van Willem V koning gemaakt.

Met Willem I eindigt de periode die de tentoonstelling bestrijkt. De Stadsbibliotheek zal zich in deze expositie vooral concentreren op Limburg en Maastricht in hetzelfde tijdvak; de geschiedenis daarvan staat voor een belangrijk deel los van die van de Republiek. Specialist op het gebied van de politiek van de late 18e eeuw is de historicus C.H.E. de Wit, die in 1965 een dissertatie het licht deed zien onder de titel „De strijd tussen aristocratie en democratie in Nederland, 1780-1848”. Het boek maakte in vakkringen indruk, juist

doordat het gebruikelijke negatieve beeld van de zg. Franse tijd (1795-1813) er effectief in werd bestreden. Sindsdien publiceerde hij nog een aantal werken, alle over hetzelfde thema: de rol van de regentenaaristocratie, de burgerij, en de stadhouders en koningen in het proces van de Nederlandse staatsvorming.

Op 6 november aanstaande zal De Wit in het gebouw van de Universiteitsbibliotheek ter gelegenheid van de opening van de tentoonstelling een lezing houden onder de

titel: de Oranjes van stadhouders tot koningen. De visie van De Wit is hier en daar controversieel, en voor de Oranjes en andere grootheden van het „herrijzend vaderland” in 1813 (denk aan Van Hogendorp) niet altijd vleiend. Degenen die een „hofhistoricus” verwachten zullen bedrogen uitkomen. De expositie in het Bonnenfantencolonnade is van 7 november tot 11 januari te zien op werkdagen van 9 tot 18 uur.

Wammes Bos

• **LOODGIETER?** •

Probeer'ns Stevens

WILLIE S STEVENS

bel tussen 1 en 2 of na 6
043-624938

Boekhandel

DE TRIBUNE

Kapoenstraat 8

6211 KW Maastricht

Telefoon (043) 51978*

literatuur
en politiek

Paartjes

Te koop: antieke 2-deurs kast met legplanken f 1250,-; antieke commode f 500,-. Tel. 043-436344, J. Mommertz, ná 17.00 uur.

OBSERVANT

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgave van de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:

Tongersestraat 53, kamer 304
Postbus 616
6200 MD Maastricht
Telefoon: 043-888319
(doorkiesnummer)

Stichtingsbestuur:

Wim Hermens (voorzitter),
Kees Schröder (penningmeester),
Hans Lensing (secretaris),
Erik de Graaff
Evelyne de Leeuw
(redactiefuorvaardigde)
G.J. Tangelder

Redactie

Walter van Brec, Ton Hamelers,
Jacques Herraets (eindredacteur),
Ad van Iterson,
Evelyne de Leeuw,
Maurice van der Sangen, Luc de Witte, Jacqueline de Vreese.
Redactie-assistente:
Liesbeth van Hoef
Grafische vormgeving:
Guus van Rooy
Foto's: Hans van Dijk,
Coen van der Gugten,
fotopersburo Widdershoven
Tekeningen: Pascal Oost,
Olivier Roosenburg,
Raph de Haas
Druk: Limburgs Dagblad, Heerlen

Advertenties

Advertenties (behalve Paartjes):
Yvonne Stevens, toestel 302
Tarieven op aanvraag
Paartjes opgeven bij de redactie.

Abonnement

Leden van de universitaire
gemeenschap ontvangen het blad
gratis. Afgestudeerden en andere
belangstellenden kunnen zich
abonneren voor f 25,- per jaar.

Universitaire Pers

Observant maakt deel uit van het
landelijke samenwerkingsverband
Universitaire Pers, samen met
Valvas (Vrije Universiteit), Delta
(Delft), THB (Tilburg),
TH-berichten (Eindhoven),
THT-nieuws (Twente), KU-nieuws
(Nijmegen), Universiteitsblad
(Utrecht), Universiteitskrant
(Groningen) en Wageningen
Hogeschoolblad (Wageningen).

UP-korrespondenten: Bert Bakker,
Lin Tabak.

Ga met de Studentenreisclub geniet
van bronzen en bruisende winters-
vakanties. 10-daagse reis, halffp
v.a. f 329,-. Vraag die folder! tel.
142386/133068. Wekelijks vertrek
22 december.

Vertaling Ned.-Duits van wetensch
lijke teksten, tel. 020-767787.

Te koop of te huur gevraagd: ruime
(min. 4 slpk.) met tuin. Maastricht
of omgeving RL. Tel. 04407-2394.

Twee ervaren secretaresses willen
uw scriptie, rapport e.d. uittypen.
informatie: 043-627526 of 043-4738

Servaas Boekhandel

De oudste universitaire boekhandel van Maastricht

en ook nog de leukste!

Vrijthof 29
6211 LE Maastricht
043-50054/18704

Volgens voorlopige meerjarencijfers

Minder artsen, studenten en bestuurders

In de toekomst worden nog minder studenten toegelaten tot de artsenopleiding dan nu. Dit kondigt het ministerie voor onderwijs aan in de voorlopige meerjarenbegroting 1986-1989, die vorige week donderdag eindelijk werd vrijgegeven. Het aldus bespaarde geld moet gebruikt worden voor de versterking van het medisch onderzoek. Bovendien kan de opleidingscapaciteit van andere medische opleidingen dan die tot arts ermee uitgebreid worden.

De universiteiten en hogescholen zijn voor het eerst redelijk tevreden met de meerjarencijfers van het ministerie. Tot nu toe gaven deze cijfers, bedoeld om de instellingen enig inzicht in hun financiële toekomst te geven, voornamelijk aanleiding tot flinke meningsverschillen. Vorig jaar bijvoorbeeld had het ministerie zich bij de verdeling van het geld gebaseerd op sterk verouderde rendementscijfers. Met name Amsterdam, Utrecht en Delft kwamen er daardoor bekaaid af, terwijl Nijmegen en Groningen extra bevoordeeld werden.

Dat is nu rechtgezet. Om plaats te maken voor een volgende ergernis, die de oorzaak is van het late verschijnen van de meerjarencijfers en zelfs twijfel oproept aan de waarde van het daarbij gebruikte verdeelmodel. Volgens dit model namelijk worden de universiteiten in elk geval gedeeltelijk betaald per student. Hoe meer afgeleverde studenten, hoe meer geld.

Het totaalbudget echter stijgt niet. Omdat de toeloop sinds vorig jaar plotseling tien procent hoger blijkt dan verwacht, zag het ministerie zich ineens geconfronteerd met een tekort van honderd miljoen. Het heeft op eigen houtje een aantal trucs bedacht om die honderd miljoen weg te werken. Tot ergernis wederom van de instellingen, die niet die honderd miljoen claimen maar wel inspraak willen bij elke wijziging van het model. Allereerst gaat het ministerie ervan uit dat de instroom, tegen de ramingen in, weer zal zakken. Voorts betaalt het een deel van het begrotingsbedrag voortaan pas een jaar later uit (idee van voorganger Pais, die echter slechts een tijdelijke maatregel voor ogen had). Vanaf 1987 tenslotte

krijgen de instellingen twee procent minder personeelsgeld omdat de raden en besturen dan kleiner zullen zijn. Dit is een „voorschot” op de nieuwe Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs, die overigens nog niet in de Kamer is besproken.

Er is nog geen voorproefje: het begin van het einde van de tweede fase. De instellingen krijgen niet meer een vast bedrag per studierichting, voor postdoctoraal onderwijs, gebaseerd op afgenomen en uitgekeerd aan die fakulteiten die, uiteraard binnen het vastgestelde maximum van 1500 voor heel Nederland, veelbelovende afgestudeerden bereid vinden tegen minder dan het minimumloon als assistent te komen werken. Deze ontwerp-meerjarenbegroting, schrijft de minister, is „tevens mijn reactie op de ontwikkelingsplannen”, de meerjarenplannen van de instellingen zelf, en als zodanig voorbode van de planningsmethode uit de nieuwe Wet op het Wetenschappelijk Onderwijs: instellingsplan – overheidsplan – overleg – eindplan.

Lin Tabak/UP

Werktijden gaan gecontroleerd worden

Alle personeelsleden met uitzondering van de hoogleraren moeten binnenkort op een formulier of met de prikklok registreren hoe laat ze op hun werk komen en hoe laat ze weer naar huis gaan. Het college van bestuur heeft alle diensten en faculteiten een nota gestuurd met de titel „Werktijdenregeling en regeling inzake de autorisatie en registratie van afwezigheid van het personeel tijdens de wedstrijden.” Zoals de naam al zegt, wordt er heel wat af geregeld in het stuk van twintig pagina's met bijlagen, waaronder een „aan- en afwezigheidsregistratieformulier.” De nota is geschreven naar aanleiding van de oekaze van minister Deetman dat er een behoorlijke controle moet komen op de naleving van de werktijdregeling voor overheidspersoneel. De commissie Personele Zaken uit de U-raad heeft in haar advies het college gevraagd de regeling flexibel toe te passen, dat wil zeggen iedere capaciteitsgroep zelf te laten uitmaken welke vorm van registratie zij kiezen. De nota geeft zelf twee mogelijkheden aan: handmatige registratie met formulieren of de prikklok. Het college geeft de voorkeur aan de eerste oplossing.

De Wet van het Bourgondische Zuiden

Een paar weken geleden was het weer zo ver. Een aan onze universiteit gelieerde onderzoeker had opnieuw bewezen dat men in Limburg weliswaar niet vaker, maar in ieder geval eerder doodging dan in de rest van het koninkrijk. De plaatselijke pers neemt dat niet en wijdt er onvermijdelijk een hoofdartikel aan onder de titel „Bourgondisch”.

De brave geleerde schrikt zich te pletter, omdat hij voor het eerst in zijn leven in het openbaar geschouwd wordt. Een nuttige eraring overigens. Het aardige van dit geval is dat het niet op zichzelf staat. In het voorjaar van 1980 kwam het eerste rapport uit van het door de RL verrichte Ziekteverzuimonderzoek. Daarin werd onomstotelijk bewezen dat mensen in Zuid-Limburg langer ziek blijven dan ten noorden van Roermond. Bovendien konden we argumenteren dat dit frappante verschijnsel te maken moet hebben met het feit dat men in Zuid-Limburg meer drinkt, meer rookt, vetter eet, vaker naar de huisarts gaat, langer in het ziekenhuis ligt, meer klachten uit over de gezondheid, vaker subjectief én objectief gehandicapt is, en ga zo maar door.

De reactie op ons rapport was verbijsterend. Niet alleen werden Sjo Soeters en ik op de persconferentie bijna fysiek belaagd door plaatselijke journalisten en provinciale gedeputeerden, zelfs de Volkskrant en de NRC vonden het nodig onze bevindingen te relativiseren met het woord „Bourgondisch”. Overigens ontleenden zij deze terminologie aan ons eigen rapport. Dezelfde (hoofd)redacteur van De Limburger die zich enige weken geleden opwond over de sterftecijfers van Pascal Bisscheroux, gaf ons toen ook op pittige wijze te verstaan dat de R.L. zijn plaats moest kennen. Alleen met de NCRV had ik toen een begrijpend radio-interview. Boven Zwolle zien ze tenminste in dat je er niet zo maar op los kan leven.

Nu zal het mij als wetenschapper worst wezen of men wel of niet „Bourgondisch” leeft. Toch moet men zich realiseren dat de levensverwachting dan niet 77 jaar maar pakweg 74 jaar is. Persoonlijk kies ik dan voor het Bourgondisme.

74 Jaar met een goede sigaar, een glaasje Marc de Bourgogne op zijn tijd, erevoorzitter van de harmonie Sint Josef-Arbeider, een avondje stappen in Maastricht, is mij wel 3 jaar levensverwachting waard. Wat zeg ik nou toch! Schandelijk, bijna net zo dom als Kuipers en Verstappen over doping en sportkeuring. Ik ga me nu beschermen door een sociologische theorie op te voeren. Tenslotte heb ik vroeger ook nog ergens voor geleerd. Waar komt al dit gezeur vandaan: de Wet van het Bourgondische Zuiden. In elk Europees land is het Zuiden Bourgondischer dan het Noorden. Ik ontleen deze uitspraak aan de NRC (zie ook Battus, De encyclopedie, 1978, p. 9882-3), niet aan een buitenlandstalig vaktijdschrift.

Een beetje gewoon mens woont liever:

- in Maastricht dan in Dokkum
- in de Vlaamse Ardennen dan in Zeebrugge
- in München dan in Bremen
- in Nice dan in Thionville
- in Lugano dan in Schaffhausen
- in Napels dan in Turijn
- in Sevilla dan in Santander

en zo kan ik doorgaan. De Wet van het Bourgondische Zuiden moet cultureel verklaard worden, niet klimatologisch. Een echte Bourgondiër leeft liever in Helsinki, Maastricht, of de Vlaamse Ardennen dan in Thionville, Metz, Lille of Tourcaing, om over Basel en Turijn nog maar te zwijgen. In de natuurwetenschappen zou je met zo'n niet te weerleggen wet de Nobelprijs krijgen. Ik stel me hierbij kandidaat voor de culturologische uitverkiezing.

H. Philipsen

De laatste der immunologen

Op vrijdag 26 oktober promoveert de immunoloog drs. Marc de Baets op een onderzoek naar de spierziekte myasthenia gravis. Een spieraandoening die behoort tot de zogenaamde auto-immuunziekten, waarbij de patiënten antistoffen ontwikkelen die zich aan de acetylcholine-receptor binden, die verantwoordelijk is voor de prikkeloverdracht van het zenuwuiteinde naar de spier. De antistoffen veroorzaken een ernstige spierzwakte, die doorgaans niet te genezen is. In het proefschrift „Auto immunity to cell surface receptors”, is gebruik gemaakt van een experimenteel model van myasthenie in de rat. Aangetoond is dat men de ziekte bij de rat kan extrapoleren naar de mens. Het blijkt dat de ernst van de myasthenie niet alleen wordt bepaald door de concentratie en specificiteit van de antilichamen, maar ook door de snelheid waarmee de spier nieuwe receptoren kan aanmaken.

Anabole steroïden blijken de myasthenie bij het proefdier gunstig te beïnvloeden. Deze invalshoek opent in theorie een nieuwe, additionele benaderingswijze voor de behandeling van myasthenie gravis patiënten.

Oog om oog

Een jurist die op latere leeftijd filosoof wordt, dat maak je niet vaak mee. De Leidenaar prof. dr. R.A.V. baron van Haersolte heeft die overstap gemaakt: hij begon zijn academische carrière als medewerker bij staatsrecht en eindigde die als hoogleraar aan de filosofische faculteit. Aan de vooravond van zijn emeritaat filosofeert hij in „Mare” over fundamentele juridische problemen als vergelding. „Ik vind dat de overheid dat zeker niet moet aanmoedigen. Maar omdat ze de burgers vertegenwoordigt, en de burgers toch altijd een pietsie vergeldingsbehoefte zullen hebben, kan de overheid er niet helemaal buiten. Maar wel zo min mogelijk daarvan. Waarom mensen die vergelding willen? Omdat de mens een

sociaal wezen is. Dat moeten we wel in de ogen houden, dat we niet zo ijskoud op mekaar reageren. Alsof we voor elkaar een natuurramp zijn waar we ons verder moreel niet bezorgd om maken. We zijn bij elkaar betrokken. Dat maakt dat er enerzijds moraal is en anderzijds ook wel wat vergeldingsbehoefte, dacht ik.”

Vrijer zonder baarmoeder

Hysterectomie – het verwijderen van de baarmoeder – wordt meer en meer toegepast: in Nederland bedroeg de toename in de laatste tien jaar maar liefst 46%. Omdat er aan deze ingreep maar weinig chirurgische risico's zijn verbonden, wordt hysterectomie steeds meer toegepast bij klachten of afwijkingen die niet levensbedreigend zijn: heftige of te lange menstruaties, vleesbomen, ontstekingen, verzakkingen, enzovoort. De Groninger K. Wijma vroeg zich af wat de psychologische gevolgen van zo'n ingreep zijn. Hoe voelt een vrouw zich na hysterectomie, hoe wordt nu de seksualiteit beleefd en wat zijn de ideeën over de eigen vrouwelijke identiteit?

De meeste vrouwen voelen zich lichamelijk en geestelijk beter dan vóór de operatie. Ook hadden ze minder seksuele problemen, als: geen zin in seks en pijn tijdens het vrijen. En wat betreft de ideeën over de vrouwelijke identiteit: de meesten voelden zich een half jaar na de ingreep vrouwelijker dan ervoor; en na een heel jaar voelden ze zich weer even vrouwelijk.

Al met al zijn de psychische gevolgen van hysterectomie dus lang niet zo dramatisch als in vroegere publicaties werd aangenomen, aldus Wijma. Maar er is een maar.

De vrouwen die Wijma heeft onderzocht, werden allemaal geopereerd omdat daar een duidelijke gynaecologische reden voor was. De resultaten van zijn onderzoek mogen dan ook absoluut niet worden uitgelegd als een aanbeveling voor profylactische hysterectomie: het verwijderen van de baarmoeder bij vrouwen die helemaal geen klachten of afwijkingen hebben, maar die deze klachten en afwijkingen wel eens zouden kunnen krijgen.

Muggeschifterij

Er bestaat een stichting, ITAL geheten, die zich heeft gestort op het sleutelen aan malaria-muggen. Na jaren van arbeid is men er nu in geslaagd een mannelijke mug te produceren die gevoelig is voor het bestrijdingsmiddel Malathion. Komend jaar gaat de stichting in Pakistan een heel leger van deze mannetjesmuggen kweken en vervolgens loslaten op de in dat land aanwezige vrouwtjesmuggen.

Zoals bekend spelen alleen de vrouwtjes een rol bij de malaria-overdracht, want zij alleen zuigen bloed. De door de ITAL in omloop gebrachte mannetjes nu moeten hun eigenschap – gevoelig voor Malathion – langzaam overbrengen op de hele muggenpopulatie door met de vrouwtjes daarvan te kruisen. De muggengemeenschap wordt dus eerst gevoelig gemaakt voor een middel en dan ermee de nek omgedraaid.

De grootste moeilijkheid voor de onderzoekers van de stichting was niet de gevoeligheid voor Malathion inbrengen, maar het schiften van mannetjes en vrouwtjes. Na veel probeersels vond men het volgende: door de muggen te bestralen werden genetische veranderingen te weeggebracht. De mug die daaruit is voortgekomen, kan men in het larvenstadium naar geslacht scheiden door het gif dieldrin toe te dienen. Mannetjes zijn daar ongevoelig voor; vrouwtjes leggen het loodje. De rest van de kweek is eenvoudig: men zet een bak met stilstaand water klaar, laat vervolgens een paar konijnen op ratten opdraven, die voor het bloed zorgen, en het kan beginnen.

Hoe zit het nu met de resistentie van de muggen? Dat was toch het probleem met malaria: dat het plasmodium en vooral ook de muggen resistentie ontwikkelen? Wel, volgens onderzoeker Alan Robinson, is het ook noodzakelijk om voortdurend Malathion-gevoelige muggen te produceren, wil men de muggenpopulatie laag genoeg houden om de fatale kringloop (plasmodium van mug naar mens naar mug) te doorbreken. Want als zwakkeren dreigen onze verbouwde

muggen steeds uit de hele populatie te verdwijnen.

Stel dat muggen konden praten en denken, hoe groot zou dan het enthousiasme

onder de jonge mannen zijn om als Malathionner naar het front te gaan?

(Wagenings Hogeschoolblad)

Een boek niet meer in voorraad komt helaas voor. Maar door het gebruik van een zeer modern bestelsysteem kunnen wij ieder Nederlandstalig boek binnen 2 werkdagen weer leveren.

Dit geldt natuurlijk ook voor uw bestellingen.

BOEKHANDEL Bergmans

Nieuwstraat 9, 6211 CR Maastricht
Tel. 043-10825

voor bemiddeling en serviceverlening bij huur en verhuur van

woonruimte

IN DE VRIJE SECTOR

gemeubileerd en ongemeubileerd permanent of tijdelijk

rent service og

rechtstraat 93
6221 eh maastricht
telefoon 043-54771

Na vijven

De Paleontholoog

Van vroeger uit heeft hij altijd al interesse gehad voor de Biologie. heeft hij wetenschappelijke studies verricht en hield hij er niet van om tijdens zijn vakanties te luieren. Sinds Luc Snoeks, medewerker bij de vakgroep Fysiologie, via een vriend voor vijftien jaar terug in aanraking kwam met de wereld der „fossielenjagers”, besteedt hij elke vakantie aan het zoeken naar en het uitkappen van versteende schelpdieren. Zijn werkvakanties voeren hem naar de krijtrotsen van het Franse dorpje Escalé, tussen Calais en Mouligne, dat gelegen aan de Frans-Atlantische kust door amateur-paleonthologen goed gekende krijtrotsen bezit. Wat voor herinneringen heeft hij aan de eerste fossielenjacht? „Het was een vrij deprimerend begin. Ik heb een week rondgelopen zonder één enkel fossiel te herkennen; ik zag ze gewoonweg niet! Na twee weken heeft die vriend me – uit puur

medelijden – geholpen een eerste fossiel te vinden. Daarna is het echter steeds beter gegaan”, deelt Snoeks mee.

Wat is nu zo bijzonder aan die Franse krijtfossielen?

„Krijt is een zacht gesteente. De krijtperiode is voor de paleonthologen zo interessant vanwege de kwaliteit en kwantiteit van de fossielen. Het is een relatief warme periode geweest in de evolutiegeschiedenis van de aarde en strekt zich uit van 150 tot 190 miljoen jaren terug: een periode gekenmerkt door een rijk zeeleven, met vrij veel kalkafzetting. In het krijt vindt men daarom een enorme uitspreiding van (schelp-)diersoorten die toentertijd in zee hebben geleefd”.

Met name amonieten zijn bij „fossielenjagers” in trek, een groep van gewonden schelpdieren die nu niet meer leeft, maar nu nog één verre verwant heeft: de Nautulis – een inktvis-achtig wezen in een ronde gewonden schelp – welke in feite het natuurvoorbeeld

vormt van de duikboot.

„De Nautulis bezit een ingenieus kamersysteem dat met gassen en water kan worden gevuld, waardoor het wezen in staat is af te dalen en op te stijgen in het zeewater. Wanneer je de fossielen dwars doorzaagt, krijg je deze kamerindeling die ook de amonieten kenmerkt, mooi te zien”.

Hoeveel fossielen heb je nu verzameld in de afgelopen vijftien jaar?

„Ik kan het niet op een duizendtal schatten, maar met een „natte vinger” zullen het er twee à drieduizend zijn. Ik heb ze niet allemaal zelf gevonden, want daar ik mijn familie ook op pad stuur, komen mijn kinderen ook regelmatig met fossielen thuis. Tja, dan kom je natuurlijk sneller vooruit”!

Waar laat je die fossielen? „Tot grote ergernis van mijn vrouw, heb ik kilo's op zolder staan; opgeslagen in vele dozen. Ik ga regelmatig een kijkje nemen en moet elke keer weer constateren dat ik het „een en ander” weg zou moeten doen”. Daarnaast heeft hij door het

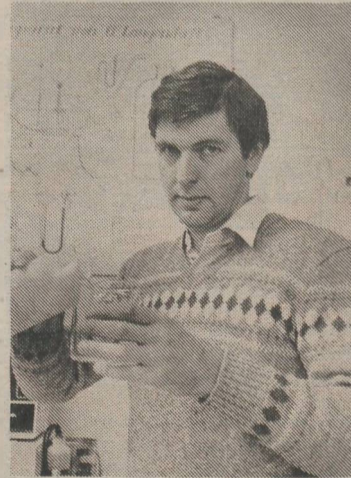
hele huis fossielen staan en liggen. „Het zijn decoratieve dingen, mooi om naar te kijken. Ik heb dan ook een grote vitrine in de hal, waarin de mooiste en betekenisvolste exemplaren liggen uitgestald”, aldus de amateur-paleontholoog. Snoeks' grootste fossiel heeft een diameter van 75 centimeter en een gewicht van 75 kilo; een behoorlijk schelpdier dat een plekje ergens in huis heeft gevonden. Hoe bewaar je die fossielen nu eigenlijk?

„Het belangrijkste is dat je het krijt laat drogen en het daarna vernist, zodat het luchtdicht wordt afgesloten. Met deze wijze van conserveren voorkom je verpulvering”.

Wat moet je beginnen met zo'n grote verzameling?

„Die vriend heeft er bij het bouwen van een nieuw huis rekening mee moeten houden. Hij heeft ze in de muur gemetseld: één grote fossielenwand”.

Komt het bij jou ook zo ver? „Je familie en kennissen zijn

natuurlijk snel verzadigd met in bruikleen gegeven fossiele schelpdieren. Desalniettemin ben ik iemand die nogal eens wat weggeeft. Kinderen die op bezoek komen en zeggen „wat is dat toch interessant en wat zijn die fossielen toch mooi” geef ik vaak enkele fossielen mee”. Maar, voegt Snoek er aan toe: „Ik denk toch dat ik in de toekomst mijn zolder eens grondig op moet gaan ruimen, zodat ik er nieuwe fossielen op kan gaan zetten”.

Van der Werff blijft nog maar een dag per week hoogleraar

„Voor de docent is dit systeem demotiverend. Er is zo geen bal aan!”

Sinds 1 oktober is prof.dr. Albert van der Werff nog maar voor één inplaats van tweeënhalf dag per week buitengewoon hoogleraar bij de capaciteitsgroep Beleidswetenschap van de Algemene Faculteit. Officieel heet het dat hij met ingang van die datum zijn functie bij het ministerie van WVC, waar hij hoofd is van het Staffbureau Beleidswetenschap, heeft uitgebreid van 20 tot 32 uur per week. In werkelijkheid zit er meer achter, onder meer dat het niet meer boterde tussen van der Werff en de medewerkers van zijn groep en dat de weg moest worden vrijgemaakt voor de benoeming van een nieuwe hoogleraar. Het faculteitsbestuur is al druk bezig met het voorbereiden van de benoemingsprocedure. Het lijkt erop dat na de komst van de nieuwe hoogleraar er nauwelijks nog plaats is voor van der Werff. Het behoud van zijn aanstelling voor één dag in de week staat praktisch gelijk met het behoud van het recht om de titel van professor te voeren.

Het dienen van twee heren, de universiteit en het ministerie, is van der Werff opgebroken. Bij zijn benoeming, drie jaar geleden, werd die dubbelfunctie nog als een groot voordeel gezien. De man die aan het hoofd stond van wat vaak wordt aangeduid als „de denktank van Volksgezondheid” zou een brug kunnen slaan tussen het beleid – het ministerie – en de theorie – de universiteit. Toch was dat niet de reden van zijn dubbele benoeming. Bij het zoeken naar hoogleraren voor de diverse vakgebieden van Sociale Gezondheidskunde deed de universiteit enkele jaren geleden een stevig beroep op de ambtelijke top van Volksgezondheid. Vorst kreeg de leerstoel Leer van de Gezondheidsvoorzieningen, Rutten kreeg de economie van de Gezondheidszorg en Roscam Abbing werd hoogleraar in gezondheidsrecht. Van der Werff werd gevraagd voor Beleidswetenschap, maar de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, de heer Smit wilden hem liever niet laten gaan. „Ze vonden dat ik een functie bekleedde die niet zo maar voor een ander kon worden overgenomen. Maar de universiteit wilde mij erg graag als hoogleraar hebben, niet onlogisch, want ik was iemand die al heel lang op een centraal punt in de beleidsontwikkeling werkte, in direct contact met bewindslieden, de Tweede Kamer én het veld van de gezondheidszorg. Bovendien had ik veel onderzoekservaring dankzij een onderzoeksbudget van 70 à 75 miljoen per jaar. Maar omdat de bewindslieden niemand anders konden vinden hebben ze de voorzitter van het College van Bestuur een oplossing te vinden. De oplossing die uit de bus kwam, was eenvoudig: het ministerie en de universiteit kregen ieder de helft van van der Werff. „Ik wist dat het veel werk zou zijn, maar ik zag een aardige kant aan die dubbelfunctie: de wederzijdse bevruchting. Als je ontwikkelingswerk doet voor nieuw beleid op het departement, waar alle draden samenkomen, en je krijgt de kans om de ideeën, die daar ontstaan, te toetsen binnen de universiteit. En misschien was die universiteit ook wel een voedingsbodem voor nieuwe ideeën die het departement kon buiten bij de beleidsontwikkeling. Zo zou je, al meewerkend aan de praktijk, je leerstof binnen de universiteit kunnen ontwikkelen. Dat is wel iets anders dan alleen boeken lezen. En ik dacht met mijn overzicht over de hele gezondheidszorg dat gemakkelijk te kunnen structureren. Dat geldt in elk geval voor het geven van colleges, dat is dé ma-

nier voor het structureren van je kennis.”

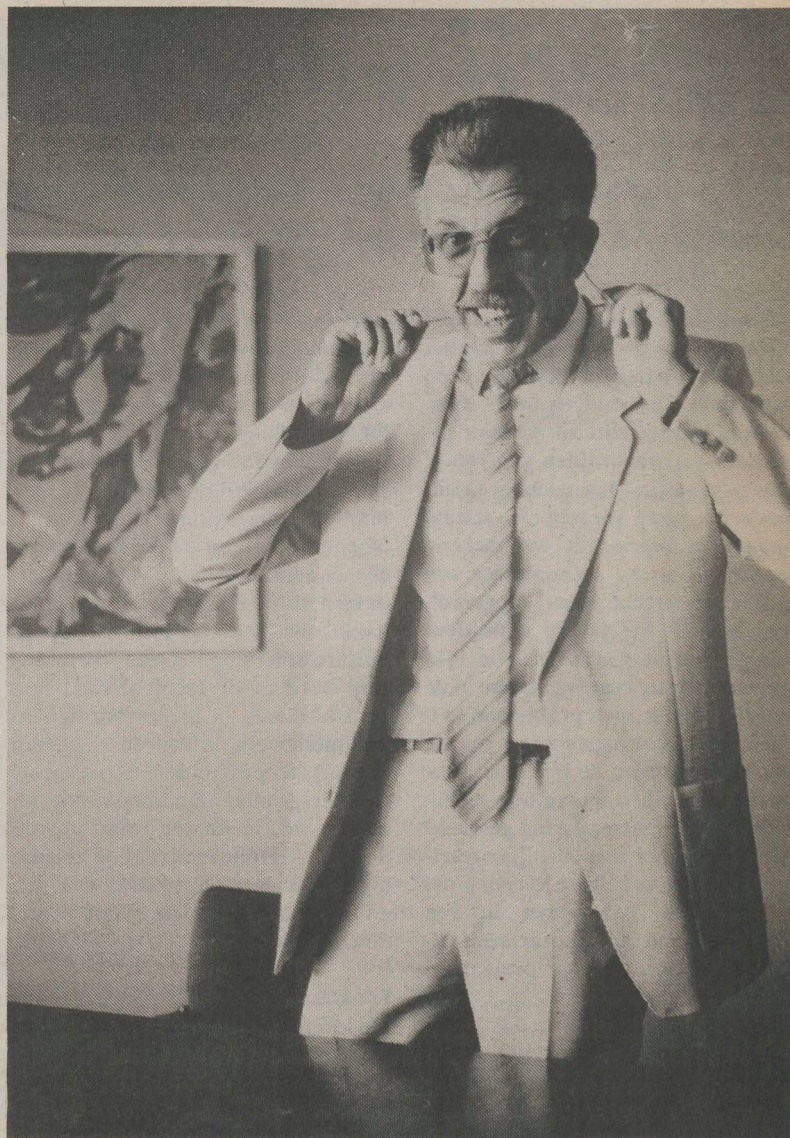
Maar de werkelijkheid was anders dan de voorstelling die van der Werff zich ervan gemaakt had. De afstudeerrichting „Beleid en Beheer van de Gezondheidszorg”, waarbinnen de capaciteitsgroep beleidswetenschap een centrale plaats inneemt, trok erg veel studenten en de groep van vijf medewerkers en een parttime hoogleraar zag de onderwijslast met de dag groeien. „Er moest veel tijd besteed worden aan de opbouw van het curriculum en zodoende bleef er geen capaciteit over voor het werken aan ideeën over nieuwe ontwikkelingen in de gezondheidszorg, stelt van der Werff vast. „Universiteiten werken zo niet en collega-hoogleraren en de leden van de staf wilden me daar ook niet in volgen. Het lukte niet om die sfeer van vernieuwing en motivatie los te maken, zoals die in mijn staf op het departement heerste. Dan holt het werk op het departement door, dat sterk gericht is op verandering en vernieuwing, en een ontwikkelaar zoals ik vindt hier niets te ontwikkelen. Ja, een curriculum, maar dat is hoofdzakelijk voorbereidend werk. Ik dacht dat de universiteit veel meer een voedingsbodem zou zijn voor vernieuwingen. Maar daar is geen ruimte en tijd voor. Op het departement heerst een andere sfeer omdat je daar je product meteen moet verkopen, het politiek door moet drukken. Ik kan die attitude van de ontwikkelaar niet loslaten. Als ik hier zit te vergaderen, dan vind ik dat bijna tijdverlies, als ik bedenk wat er allemaal moet gebeuren in de gezondheidszorg in Nederland.”

Toch is er nog iets dat van der Werff heel leuk vindt aan de universiteit: het contact met studenten, alleen bestaat dat zo weinig. „Ik weet niet of je het merkt, maar ik zit helemaal vol ideeën. En als ik ideeën tekort kom, haal ik ze wel ergens, want ik zit al een spin in het internationale web. Ik zou bij wijze van spreken iedere week de kranten erbij kunnen halen en aan de studenten vertellen waarom alles zo gaat. Daar leven ze ontzaglijk veel van. Ik zit vol met ideeën, kennis en ervaring. Die wil ik kwijt, maar daar is hier nergens een uitlaatklep voor in het onderwijs. Je maakt voor vier jaar thema's, althans de onderwijscommissie doet dat, en als je daaraan mee wilt doen dan mag je dat alleen voor een klein deel van je vakgebied. Want als je je hele vakgebied wil bestrijken, dan moet je in acht of negen blokken gaan zitten. Dat zou nooit door collega's geaccep-

teerd worden. Het enige dat ik nu kan bijdragen aan de blokboeken is adviezen geven over een casus. Die boeken worden in een soort administratief proces onder grote druk geproduceerd. De levende werkelijkheid om mij heen kan ik dus niet in een levende werkelijkheid aan studenten overdragen. Er zijn immers geen colleges. Ik had laatst een uitnodiging van Agora om een lezing voor studenten te houden. Nou, die avond was de aula zowat vol.”

Met de leden van de capaciteitsgroep wilde het ook niet lukken. Van der Werff vond ook bij hen niet de uitlaatklep om zijn ideeën uit te dragen. „Zo werkt dat niet. Je hebt niet veel contact met elkaar, iedereen is niet een deelaspect in een blok bezig. Er is geen pyramidale opbouw mogelijk in het matrixmanagement. Als je al eens iets kunt doorgeven aan een van je medewerkers, dan moet die dat maar rond zien te breien met de andere samenstellers van het blokboek. Je ziet geen resultaten, zoals bij het departement of in de industrie.” van der Werff kreeg gaandeweg dus een minder gunstige indruk van het onderwijssysteem zoals dat in Maastricht wet is. „In het buitenland wordt me voortdurend gevraagd wat ik van dat systeem vind, want het wordt overal met belangstelling gevolgd. Dan moet ik reuze voorzichtig zijn met mijn antwoorden, anders schaadt ik de studenten die hier afstuderen. Ik verdedig het systeem overall door dik en door dun en ik hoor ook van buitenlandse collega's, waar mijn studenten een stage gevolgd hebben, dat iemand uit Maastricht geweldige goed is in het stellen van en het oplossen van een probleem. Ze vinden de weg daarbij zelf. Voor studenten is het een geweldig systeem, maar voor de docent is het uitermate demotiverend. Er is geen bal aan. Het onderwijs hier is voor mij een administratief-burecratisch proces, vol met regels, briefjes van boven en eindeloos vergaderen. Als ik met studenten in werkcolleges kon debatteren, zou de zaak voor me leven, maar aangezien dat allemaal via een papierwinkel moet, vind ik er geen barst an!”

Als hij een volledige dagtaak had aan zijn hoogleraarschap, zou dat ook niet interessant zijn, zegt van der Werff. „Er is nauwelijks iemand die zo nauw bij het maken van het beleid betrokken is als ik. Daar zou de faculteit haar voordeel mee kunnen doen door hem de gelegenheid te geven zijn kennis gestructureerd aan de studenten aan te bieden, maar dat mag niet!”

De demotivatie van van der Werff miste zijn uitwerking binnen de capaciteitsgroep niet. Er ontstonden spanningen tussen hem en de vijf medewerkers, die van hem een groter aandeel in de onderwijslast verlangden. Dat zou de groep in staat stellen eindelijk eens wat aan onderzoek te gaan doen, want daar kwam op deze manier weinig van terecht. „We probeerden zo goed mogelijk met elkaar om te gaan,” zegt Ingrid Mur, die in feite de capaciteitsgroep voorziet, ofschoon zij officieel vice-voorzitter is. „We hebben verschillende keren geprobeerd de zaak uit te praten en die gesprekken verliepen helemaal niet beroerd. Er werd echt niet met de vuist op tafel geslagen. Zo hebben we in juni vorig jaar nog goede afspraken kunnen maken, maar daar kwam in de praktijk weinig van terecht. Op het laatst hebben we het faculteitsbestuur er maar bijgehaald, want we kwamen er niet meer uit, hadden we geconstateerd.”

Volgens mevrouw Mur was het juist de wens van de medewerkers om meer met van der Werff te praten over de inhoudelijke aspecten van het vakgebied. „Maar daar wilde hij niet aan meedoen, toen hebben wij besloten maar op onze manier te werken aan de profilering van het vak.” Ook de andere stimulansen om te delen inde wetenschappelijke activiteiten van de voorzitter van de groep lieten volgens haar te wensen over. van der Werff publiceerde alleen onder eigen naam en bovendien hielden die publicaties eerder verband met zijn werk voor het departement dan met de universiteit. Ook de bemoeienissen van van der Werff met het congres „Planning en Management in de Gezondheidszorg”, dat van der Werff voorzat, heeft voor de groep geen vruchten afgeworpen. „We hebben geen uit-

nodiging gehad voor dat congres en hij heeft ons de papers wel beloofd, maar uiteindelijk hebben we die langs een omweg zelf moeten achterhalen,” zegt Ingrid Mur. Zij voegt daar echter aan toe dat de sfeer in het verleden wel beter was en dat er wel eens stafleden door van der Werff bij een congres zijn betrokken.

Heeft zij het gevoel dat van der Werff eigenlijk neerkeek op de wetenschappelijke kwaliteiten van zijn medewerkers? „Ja, daar kwam het wel op neer. Hoe het met zijn kwaliteiten staat, weten we niet. Daar hebben we geen kijk op, want we hebben het daar nooit over gehad.”

Uiteindelijk heeft het faculteitsbestuur ingegrepen. Daarbij ging het er niet altijd even zachtzinnig aan toe. Het bestuur had drie mogelijke oplossingen achter de hand: de benoeming van van der Werff, die vier jaar loopt, zou met wederzijds goedvinden voortijdig worden beëindigd; het buitengewoon hoogleraarschap zou worden omgezet in een gewoon, zodat hij zich voor hele dagen met onderwijs en onderzoek zou bezighouden óf zijn aanstelling zou teruggebracht worden tot één dag per week. De laatste oplossing is inmiddels uitgevoerd en de goede verstaander kan daaruit opmaken dat van der Werff praktisch pro forma aan de universiteit verbonden blijft. De capaciteitsgroep wordt zo spoedig mogelijk voorzien van een nieuwe hoogleraar, die mag rekenen op een volledige aanstelling. De capaciteitsgroep is door het faculteitsbestuur gevraagd daarvoor een structuurrapport op te stellen. Daarin wordt de mogelijke toekomstige rol van van der Werff ook opgenomen.

Jacques Herraets

Loterij voor huisartsen leidt tot protesten

Wie huisarts wil worden, moet niet alleen aan het begin van zijn studie, maar ook aan het eind aan de loterij deelnemen. De plaatsen in de huisartsopleiding zijn zo schaars geworden, dat wachttijden van een of twee jaar ook in Maastricht geen uitzondering meer vormen. De datum waarop de bul wordt ondertekend bepaalt in welke lotingsgroep een kandidaat terecht komt en vervolgens bepaalt het lot de definitieve volgorde op de wachtlijst. Dat lijkt een waterdichte regeling, maar in de praktijk zijn er toch problemen ontstaan: tot groot ongenoegen van de andere mensen op de lijst is er voor bepaalde gevallen buiten hun medeweten om een uitzondering gemaakt voor de experimentele 'poortartsen'. Daartegen hebben veertien net afgestudeerde basisartsen in een boze brief aan het Huisartseninstituut van de RL bezwaar gemaakt.

Gelijke kansen

Tot en met de jaargroep 1977 heeft het afstuderen op verschillende datums altijd geleid tot een éénmalige uitreiking van het basisartsgetuigschrift aan die studenten van eenzelfde jaargroep, die het onderwijsprogramma binnen de reguliere tijd van zes jaar hadden volbracht. Hun bul was op dezelfde datum gedateerd. Aangezien deze datum als uitgangspunt wordt genomen bij het opstellen van de volgorde waarin basisartsen aan de beroepsopleiding tot huisarts mogen beginnen, werden tot dusver de mensen uit eenzelfde jaargroep over één kam geschoren. Bij eventuele loting hadden zij dus gelijke kansen.

Toen de beslissing van de DCE om op vier vooraf bepaalde data in het jaar getuigschriften uit te reiken bekend werd, was er volgens de basisartsen in principe geen aanleiding om aan te nemen, dat er voor de mensen van de jaargroep 1978, die binnen de normale tijd zouden af-

studeren, iets zou veranderen. De aanvankelijk op 6 juli gedateerde uitreiking werd zonder nader overleg met alle betrokkenen door de DCE verdaagd naar 20 juli. „Door de DCE werd gesteld, dat de gesplitste uitreiking (20 juli en 21 september) een administratieve aangelegenheid was en dat daaraan geen consequenties voor vervolgoopleidingen verbonden zouden zijn, met name niet voor de loting voor de huisartsopleiding. Deze verzekering werd in de faculteitsraad nog eens herhaald in tegenwoordigheid van medewerkers van de vakgroep Huisartsgeneeskunde. Redelijkerwijs mag men aannemen dat de communicatie tussen hen en de Subgroep Huisartsopleiding dusdanig is, dat laatstgenoemde van een en ander op de hoogte zouden worden gesteld”.

Laakbaar optreden

De loting voor de mensen die in juli en september hun bul ontvingen, was vastgesteld op 25 september. Op 22 augustus vond een voorlichtingsavond plaats, waarop tot verbazing en ontsteltenis van de septembergroep werd aangekondigd, dat de loting in twee rondes zou gebeuren: een eerste loting voor de mensen die in juli hun bul hadden gekregen, de tweede voor diegenen, die volgens de voorzitter van die bijeenkomst „studievertraging” hadden opgelopen. Waar dus géén sprake van was volgens de basisartsen.

Er bestaan volgens de coördinator van de huisartsopleiding, drs. Vic Dubois, nogal wat interpretatieverschillen omtrent de „studievertraging”. „Het spoor dat je als co-assistent kiest, dat wil zeggen de volgorde van de klinische stages alsmede de stageplaats, bepaalt wanneer je uiteindelijk afstudeert. Als mensen een spoor wordt aangeboden met daarin opgenomen een bepaalde

stage in Heerlen, maar die studenten per sé een Maastrichtse stageplaats willen hebben, dan betekent het dat ze zullen moeten wachten. Ze lopen dus een vertraging op die ze zelf hebben gewild. Kies je een door de faculteit aangeboden spoor, dan studeer je eerder af”.

Grenzen overschreden

Het was voor de mensen van de septembergroep uitermate belangrijk om loting in één keer te bedingen, omdat in het andere geval hen de kans ontnomen zou worden mee te loten voor nog beschikbare plaatsen in de opleidingsgroep oktober 1985. Loting in twee groepen betekende uitstel van minimaal nog eens een jaar.

De Subgroep Huisartsopleiding wenste echter niet af te wijken van de regel, dat de datum van de bul als uitgangspunt wordt genomen bij het bepalen van de volgorde van inschrijving. Maar, vinden de basisartsen: „De halsstarrigheid van de Subgroep Huisartsopleiding is daarom zo laakbaar, omdat zij tegenover sommige ex-studenten van de

jaargroep 1978 wél een erg ruime souplesse heeft getoond”.

Het gaat hier om een experiment, waarbij – vooruitlopend op de mogelijkheid van klinische stages in een meerjarige huisartsopleiding – eerst een jaar de functie van Poortarts in een ziekenhuis wordt vervuld, alvorens men de huisartsopleiding begint.

„Het is ons volstrekt onduidelijk op grond waarvan de Subgroep Huisartsopleiding de mensen die de poortartsfunctie gaan vervullen ontslagen heeft van de verplichting om aan de loting deel te nemen. Grenzen van fatsoen en collegialiteit worden hier overschreden”, aldus de basisartsen.

Er is volgens Dubois echter wel een normale sollicitatieprocedure gevolgd. „Men moet zich echter wel realiseren dat de poortartsfunctie uitgaat van het ziekenhuis in Brunsum (de zogenaamde 'wachtassistenten') en ook door dit ziekenhuis wordt betaald. Op de uiteindelijke beslissing hebben wij geen enkele invloed gehad”.

Maar waarom is er in het kader van de koppeling poortartsfunctie-huisartsopleiding geen mededeling gedaan aan de direct betrokkenen? „Als je de sollicitanten de direct betrokkenen noemt, wisten die dat dus. Versta je hieronder echter alle studenten die eventueel hadden kunnen solliciteren, dan is dat dus verzuimd. Het zou eleganter zijn

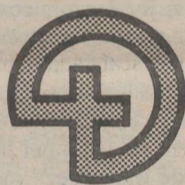
geweest als dit verzuim niet was getreden”, aldus Dubois.

Knokpartij

De basisartsen eindigen hun schrijven met te zeggen dat door dit beeld van hun toekomstige begeerders, het wel begrijpelijk is dat enkele kersverse collegae niet genoeg zijn gebleken om deze grenzen te respecteren, maar dat het erg jammer is: „Er valt niet te kennen dat er om de schaarse basisartsopleidingsplaatsen hard geknoken wordt en zal worden. Fair-play aan beide kanten zou daarbij vanzelfsprekend moeten zijn. Helaas heeft het daaraan in deze kwestie op een grove manier ontbroken”.

Dubois deelt mee er ten alle tijde toe bereid te zijn, volgende loting procedures minder frustrerend laten verlopen. „Maar dit behoeft ook bepaald de medewerking van de mensen die zich hier inschrijven voor de huisartsopleiding. Fair-play moet zich natuurlijk ook afspeelen tussen de basisartsen onderling. Zolang er echter bij een lotingsprocedure een aantal mensen verspreiden huisarts te worden en op een manier de mogelijkheden voor de collega's om een hogere wachtpositie te verwerven blokkeren vind ik dat er helemaal niet gesproken kan worden van fair-play”.

Walter van Bree

leenarts medibanda b.v.

lid "Orthobanda"

wycker brugstraat 12 - 6221 EC maastricht - telefoon 043 - 10349

- Detailhandel en groothandel in medische instrumenten en apparatuur.
- Ruime sortering in showroom.
- Speciale tarieven voor studenten.

DE LOKALE BANK
MET
MONDIAAL KARAKTER

BANQUE PARIBAS

Vrijthof 17b, 6211 LD Maastricht, 043-11477.

Paniek in Vijverdal

Een kamer in Vijverdal. Rekwisieten: een gemakkelijke stoel, die in alle standen kan worden gezet, en, daarnaast, een gasfles, waarop een inhaleertoestel is aangesloten. „Dit is het nu”, zegt Eric Griez: „Hier worden de sessies gehouden. De panieklidder gaat in deze stoel zitten en dient zichzelf een teug CO₂ toe.. of CO₂, het is een menging van 65 procent zuurstof en 35% kooldioxide. Welnu, onmiddellijk na zo'n teug treden er symptomen op, die vergelijkbaar zijn met de lichamelijke panieksymptomen: hartkloppingen, duizeligheid, tintelingen in de handen en voeten. Die symptomen treden na zo'n teug CO₂ niet alleen bij panieklidders op, maar ook bij mensen als u en ik. Wilt u eens proberen?”

Een beetje lacherig slaan we zijn aanbod af. Daarop brengt Griez zelf het toestel naar zijn mond en draait de kraan van de fles open. Hij neemt een diepe teug...

„Ik voel nu hartkloppingen”, zegt hij zwaar hijgend en met een rood aangelopen hoofd: „Ik ben duizelig, voel tintelingen, ook heb ik het warm in het onderlichaam”.

Na een dikke halve minuut is het over: Griez praat verder alsof er niets gebeurd is.

„Ervaart een panieklidder nu deze symptomen, dan wordt hij zeer bang. En door die angst gaat hij zich opwinden, gaat hij hyperventileren, krijgt hij hartkloppingen, waardoor die panieksymptomen weer worden versterkt. Gevolg: nog meer angst. Dat is die vicieuze cirkel, die wij proberen te doorbreken met onze therapie van blootstelling. Je ziet dat de panieklidder in het begin van de therapie vrij gespannen raakt en angstig wordt door het gewaarworden van deze kunstmatig opgewekte symptomen. Hij relateert deze symptomen aan een natuurlijk optredende angstaanval. De therapeut nodigt de patiënt dan uit om de inhalatie te herhalen. Een hele sessie van zulke inhalaties duurt drie à vijf kwartier. En de hele therapie bestaat zo'n zes tot tien sessies. De patiënt leert dan langzaam om, ondanks de duizeligheid, de inhalatie staande te nemen, liggende te nemen. Hij leert vervolgens om dubbele en driedubbele inhalaties te gebruiken. Kortom, hij leert om te gaan met het instrument dat bij hem de gevreesde symptomen kan opwekken. Het is dus in zekere zin een zelfbedieningstherapie. Nadat het waarom aan de panieklidder is uitgelegd, leert deze de symptomen op een bewuste manier bij zichzelf uit te lokken. Dat is belangrijk”.

Heeft een therapeut bij een zelfbedieningstherapie nog wel iets te doen?

„Als gezegd legt de therapeut de rationale van te voren uitvoerig aan de patiënt uit. Maar ook tijdens de therapie is er een intensief contact: wanneer de patiënt in de eerste zittingen de angst te hoog voelt opkomen, is het de rol van de therapeut om hem een veilig klimaat te bieden en hem aan te moedigen. Buiten deze therapie is er geen echte noodzaak voor psychotherapie of gesprekstherapie. Dat laten we aan anderen over. Maar de meeste personen die deze sessies hebben gevolgd, waren er voldoende mee geholpen”.

„Maar inderdaad: de rol van de therapeut is bescheiden. We laten begaan. Dat is een belangrijk onderdeel. Als de persoon na een inhalatie steun zoekt, en dat is hij geneigd te doen, dan wordt die steun ook gegeven. Maar de attitude van de therapeut is: door een farmacologische interventie wekt de persoon symptomen op, waarvoor hij moet leren minder bang te zijn, en de persoon zal des te sneller opschieten, als hij ophoudt met steun te zoeken bij anderen en leert om zelf om te gaan met zijn fysiologie en zijn eigen gewaarwordingen”.

Eric Griez, psychiater, en Marcel van den Hout, psycholoog (helaas was hij verhinderd om bij het inter-

view aanwezig te zijn) zijn onlangs aan de RL gepromoveerd op het proefschrift: „Carbon dioxide and anxiety: an experimental approach to a clinical claim”.

Hun gedachtengang is niet moeilijk te volgen. Er bestaan verschillende soorten angstneurosen. Je hebt mensen die in paniek raken als ze een hond zien, of een rat, of een mes. Ook het idee een vergadering van meer dan drie mensen te moeten bijwonen of in het openbaar te moeten spreken, jaagt sommigen de stuipen op het lijf. Dan heb je nog pleinvrees: de angst om de straat op te gaan. Al deze angsten zijn *situatieve* angsten: de angst treedt alleen maar op bij aanwezigheid van een bepaalde stimulus, van een bepaalde situatie. Dwangneurosen, de tweede categorie van angsten, zijn ook *situatief*: de angsten worden opgewekt door bepaalde omstandigheden, zoals gevaar voor besmetting en het gevaar dat ontstaat wanneer je iets niet goed hebt gecontroleerd, een slot of een gaskraan. Die angsten uiteten zich dan in dwangmatig wassen en dwangmatig controleren. De derde categorie is

non-situatief: hieronder vallen de *panic disorder*, gekenmerkt door acute paniekaanvallen, en de *generaliseerde angst*, gekenmerkt door een chronische achtergrond van spanning. De *panic disorder* treedt zomaar op, op de meest onvoorspelbare momenten; en de *generaliseerde angst* is er altijd, waar men zich ook begeeft. Deze angsten zijn dus niet gebonden aan bepaalde situaties.

Hyperventilatie

Griez en Van den Hout hebben zich toegelegd op de *panic disorder*. (Opvallend: zij beschouwen hyperventilatie ook als *panic disorder*. Bij de beschrijving van het toestandsbeeld van hyperventilatie wordt, volgens hen, alleen het accent gelegd op één van de symptomen van een paniekaanval: kortademigheid).

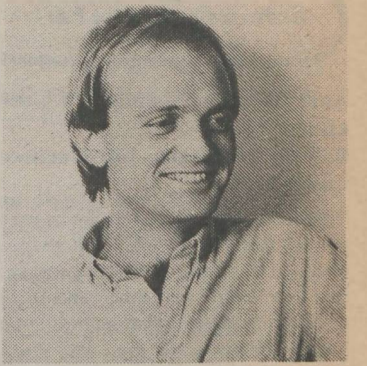
Wat gebeurt er nu met je wanneer je zo'n acute paniekaanval krijgt? Er is een heel scala aan lichamelijke symptomen: kortademigheid, gevoelens van onwerkelijkheid, tintelingen in handen en voeten, vlagen van warmte of koudheid, overmatig

zweeten, zwakte of flauwte, beven of schokken, en daaraan gepaard: angst om dood te gaan of iets gekks te gaan doen. Tijdens een acute paniekaanval treden deze twaalf symptomen allemaal op. Een ander kenmerk, is dat de aanval iemand volledig overweldigd: hij of zij krijgt de indruk dat de symptomen in een heel korte tijd, in enkele seconden, heel sterk toenemen en niet meer zijn te beheersen. Zo'n paniekaanval kan een paar keer per dag optreden.

Hoe kan zo'n paniekaanval optreden? Een aanleiding van buitenaf is er niet: lijdens aan *panic disorder* kunnen die althans niet noemen en wetenschappelijk onderzoek is er ook geen op het spoor gekomen. Een aanval zonder aanleiding is, aldus Griez en Van den Hout, moeilijk te verklaren, is haast niet voor te stellen. Zij menen dan ook: een aanval komt niet zomaar op; er is wél een aanleiding. Hun hypothese luidt: de aanleiding voor een aanval van *panic disorder* is een lichamelijke gewaarwording. Een aanleiding van binnenuit dus. Lijders aan *panic disorder* zijn als het ware fobisch voor bepaalde aspecten van het functioneren van hun eigen inwendig lichaam. Net zoals iemand met een hondenfobie een pathologische angst heeft voor een extern object, heeft de angstneuroticus dat voor iets dat hij intern waarneemt. Een hartklopping, bijvoorbeeld. Voor een normaal persoon heeft een hartklopping geen consequenties, maar voor een panieklidder wel: hij vat zo'n onschuldige iets op als een signaal voor opwinding, voor overgevoeligheid, kortom: voor angst. Die angst op haar beurt zorgt ervoor dat het hart sneller gaat kloppen: de hartklopping wordt versterkt. Maar men gaat ook zweeten, men wordt duizelig, en al die andere symptomen. Alles tezamen weer aanleiding voor verdere opwinding, meer angst. De vicieuze cirkel is in werking gezet.

Hoe ontstaat angst?

„Deze hypothese”, legt Griez ons uit: „komt een theoretisch probleem tegemoet: de vraag hoe het kan dat zomaar angst ontstaat, zonder dat er aanleiding voor is; maar ook biedt de hypothese mogelijkheden om tot een behandeling van die angstaanvallen te komen. Het is bekend uit de gedragstherapeutische literatuur dat externe fobiën, zoals hondenfobieën, behandeld kunnen worden met blootstelling, herhaalde en langdurige blootstelling aan het gevreesde object. Hoe ga je een kind, dat misschien vroeger een keer door een hond is gebeten, zijn angst afleren voor honden. Ervoor zorgen dat het kind nooit meer een hond te zien krijgt? Nee, vermijding versterkt de angst. Wat je moet doen, is: Je koopt een hond en je gaat het kind leren met dat dier om te gaan. In het begin zal het kind erg bang zijn, maar naderhand zal het eraan wennen en de angst zal uitdoven. Dit is een algemeen aanvaard therapeutisch principe, dat niet alleen in de opvoeding wordt gehanteerd, maar ook door gedragstherapeuten in de psychiatrische kliniek. In het geval van externe fobiën is de therapie van blootstelling efficiënt, dus waarom niet hetzelfde toegepast op interoceptieve fobiën? Dus: langdurige en herhaalde confrontatie met de stimulans die in het lichaam plaatsvindt. Wij hebben gedacht: als we de pa-

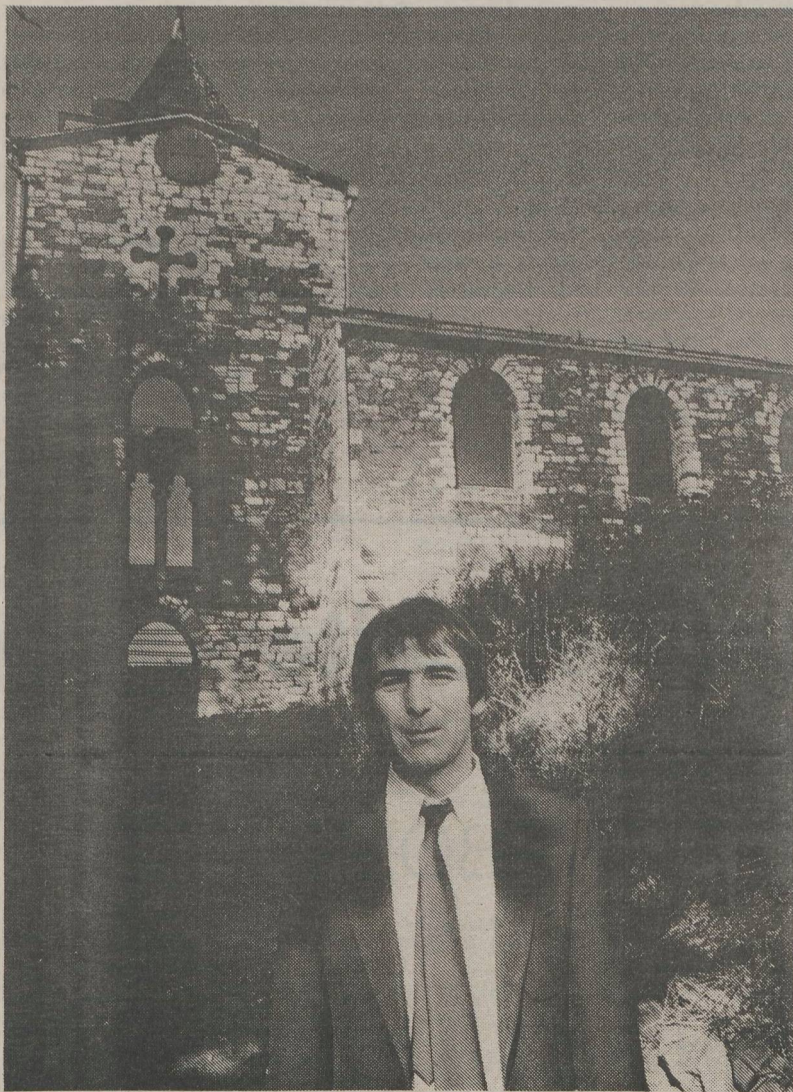
Marcel van den Hout.

nieklidder nu eens konden blootstellen aan die hartkloppingen, aan dat zweeten, aan al die dingen waar hij nu net zo bang voor is, als we hem daaraan zouden kunnen laten wennen en daardoor demonstreren dat het hebben van hartkloppingen en duizeligheden en zo meer best te overleven is, dan kan het, paradoxaal genoeg, als resultaat hebben dat de patiënt niet meer op die stimuli met overmatige angst reageert. Maar hoe wék je nu zulke stimuli-van-binnenuit op? Wat wij nodig hadden, was een middel om die interne gewaarwordingen bewust en op een gecontroleerde manier op te wekken. Via een lange omweg kwamen we op CO₂ uit. Dat werd in de psychiatrie in de jaren veertig al gebruikt, maar was in het vergeetboek geraakt. Wij hebben dat weer eruitgehaald. Wij zijn CO₂-inhalaties weer gaan onderzoeken en het bleek dat de gewaarwordingen waarvoor de panieklidder juist zo bang is, door één volle teug van het menggas worden opgeroepen. Dat hebben we getest bij gezonde vrijwilligers. Met dit humane model, toediening van CO₂ aan vrijwilligers, realiseerden we een perfecte nabootsing van de symptomen van een paniekaanval. Daarmee konden we niet alleen een experimenteel laboratoriummodel ontwikkelen voor *panic disorders*, maar ook konden we een blootstelling verwezenlijken bij panieklidders. Met dit model hebben we het lactaat-model op zijn minst geëvenaard. Dit model, waarbij een melkzuurinfuus wordt toegediend, is betrouwbaar, en wordt in Amerika ook veel gebruikt, maar heeft als nadeel dat het veel moeilijker op proefpersonen kan worden toegepast; het geldt hier in Nederland ook als een interventie. Dus je ziet de voordelen van ons CO₂-inhalatie model voor theoretische bestudering van *panic disorder* c.q. hyperventilatie. Dat is het theoretisch belang van ons onderzoek. Het therapeutische belang is: de mogelijkheid die CO₂-inhalatie biedt om blootstelling te realiseren bij panieklidders. Enfin, dat heb ik zojuist gedemonstreerd”.

En de resultaten?

„We hebben tot nu toe de CO₂ aan een vijftigtal personen toegediend”, zegt Griez: „En we hebben kunnen aantonen dat zo'n korte behandeling de frequentie van de aanvallen doet afnemen met minstens vijftig procent – over het geheel genomen. En die resultaten verbeteren nog na een follow up van drie à zes maanden. Ik wil daar meteen aan toevoegen dat Marcel en ik allesbehalve verkopers van een nieuwe therapie willen zijn. Het is geen wondermiddel. Het is nog ver te ontwikkelen. Het is veelbelovend, maar zeker nog niet te propageren als dé behandeling voor paniekaanvallen”.

Jacques Herraets
Ad van Iterson

Eric Griez voor zijn 15e-eeuwse woning in het Belgische Theux.

Bureau Onderwijs FdG

Aan: Eerstejaars-studenten Geneeskunde.

Betreft: Facultaire Introductiecommissie FdG.

Tijdens de 115e vergadering van het Dagelijks Bestuur van de Onderwijscommissie d.d. 17.09.1984, werd ingestemd met de officiële instelling van een zogenaamde facultaire introductiecommissie Geneeskunde.

Deze commissie houdt zich o.a. bezig met de organisatie van blok 1.0 (introductie) en de jaarlijkse voorlichtingsdag voor aanstaande studenten.

In deze commissie is met ingang van 1 januari 1985 plaats voor 4 eerste-jaarsstudenten. Eventuele gegadigden kunnen zich vóór 01.12.1984 opgeven bij de studentleden M. Vorstermans en K. Engelhart (via het postvakje Randwijk) of bij R. Kocken (Bureau Onderwijs FdG, Hoofdgebouw). Ook voor inlichtingen kunt u bij hen terecht.

Aan: Eerstejaars-studenten Geneeskunde.

Betreft: Werkboek „Oriëntatie eerste lijn - OEL 1”.

Het werkboek „Oriëntatie eerste lijn - OEL 1” in het kader van het PMO - 1e jaar zal gelijktijdig met het blokboek 1.3. verstrekt worden via de informatiebalie Bureau Onderwijs FdG - kamer 020.A - Hoofdgebouw.

Aan: Derde- en vierdejaars studenten Geneeskunde.

Betreft: Projectgroep Keuze-Onderwijs.

– Studenten die het keuze-blok Neurologie (nummer 101) willen volgen, worden verzocht het aanmeldingsformulier van de projectgroep keuze-onderwijs vóór 1 november 1984 in te leveren bij de informatiebalie van het Bureau Onderwijs FdG of te deponeren in de zwarte brievenbus nabij kamer 020.A Hoofdgebouw.

Indien er meer intekeningen zijn dan beschikbare plaatsen wordt er geloot. Het sekretariaat keuze-onderwijs zal u over de lotingsprocedure en het tijdstip van loting v/o/or 6 november 1984 schriftelijk informeren.

– Dr. J. Schander, capaciteitsgroep Kindergeneeskunde, heeft meegedeeld dat er, in tegenstelling tot wat in de klapper vermeld staat, groepjes van 8 à 10, studenten kunnend eelmen aan het keuzeblok Kindergeneeskunde. Dit geldt voor de blokken 3.5., 3.6 en 4.4.

Student-assistenten Medische Faculteit

In de periode van 4 februari tot en met 22 maart 1985 kunnen student-assistenten worden geplaatst bij het praktikum Humane Biologie in het kader van het AF-blok 1.3.c: Gezondheid en Risikofactoren.

De taak omvat een training met aansluitende begeleiding tijdens de praktika. Totale werktijd per assistentschap is 40 uur (1 week). Er worden zes praktika gegeven. Opgave en inlichtingen: K. Westerterp, BMC, tel. 591/598, Humane Biologie.

Aan: Studenten en medewerkers FdG.

Betreft: Vakatures Commissie Verwetenschappelijking Curriculum.

In de Commissie verwetenschappelijking curriculum is per 1 november een tweetal vakatures ontstaan.

Het is de bedoeling dat de opengevallen plaatsen bezet zullen worden door een student en een lid van wetenschappelijk personeel.

Leden van genoemde geleidingen met belangstelling voor en/of ervaring in dit aspect van het onderwijs worden verzocht hun schriftelijke reacties in te dienen vóór 10 november 1984 bij het secretariaat van de Onderwijscommissie, p/a Bureau Onderwijs FdG, Hoofdgebouw.

De commissie verwetenschappelijking curriculum is in oktober 1982 ingesteld als sub-commissie van de Onderwijscommissie FdG, en heeft als taakgebied het ontwerpen van voorstellen betreffende de wetenschappelijke aspecten van het medische curriculum in haar geheel, als wel op deelgebieden daarvan. Informatie over de vakatures worden gaarne verstrekt door drs. B. Kolle, secretaris van de Onderwijscommissie FdG, tel. 888258.

Aan: Alle studenten Geneeskunde.

Betreft: Vakature Student-lid Onderwijscommissie FdG.

In de Onderwijscommissie FdG is wederom een vakature voor een student-lid ontstaan, en wel per 1 november 1984.

Belangstellenden dienen hun interesse voor het lidmaatschap schriftelijk bekend te maken voor 10 november 1984 aan het sekretariaat van de Onderwijscommissie FdG, p/a Bureau Onderwijs FdG, Hoofdgebouw.

Informaties over de vakature worden gaarne verstrekt door drs. B. Kolle, secretaris van de Onderwijscommissie FdG, tel. 888258.

Schriftelijke informatie over de taak van de Onderwijscommissie FdG kunt u aanvragen bij het Bureau Onderwijs FdG, toestel 888432.

Aan: Alle studenten Geneeskunde. Betreft: De Richtlijnen en Beslisregels 1984/1985.

Aan alle studenten worden in de laatste week van oktober de Richtlijnen en de Beslisregels 1984/1985 toegestuurd. (stuk BO 84-16.273 en BO 84-16.274).

Wij raden u aan grondig kennis te nemen van deze informatie over de evaluatie van het onderwijs en deze brochure voor u zelf het gehele jaar ter beschikking te houden om voorzover nodig steeds weer te raadplegen.

Bij de balie van het Bureau Onderwijs FdG kunt u eventuele nadere informatie inwinnen of een eventueel extra exemplaar gratis verkrijgen.

Tevens is daar steeds verkrijgbaar de Regeling van de Studiebegeleiding, advisering en de examinering in de Studierichting der Geneeskunde (BO 84-5524 en BO 84-5525).

Rechtsgeleerdheid

Lezing

Dinsdag 30 oktober om 15.00 uur is er in de kollegezaal een lezing in het kader van blok 1.2 en praktikum II.2 (Regelgeving) door de heer Mazel.

Lezing

Vrijdag 2 november om 15.00 uur is er in de kollegezaal een lezing in het kader van blok II.2 (wonen) over de publiekrechtelijke aspecten van wonen. De lezing wordt gegeven door de heer Lutters van de gemeente Maastricht.

Voortgangstoets

Woensdag 28 november vindt de eerste voortgangstoets van dit studiejaar plaats. De studenten zijn verspreid over twee sporthallen: eerste jaars in sporthal Geusselt - Olympiaweg 81; tweede en derde jaars in sporthal de Heeg - Rosewijk 500.

De toets begint om 9.00 uur. Tussen 8.45 en 9.00 uur dient iedereen plaats te nemen bij zijn/haar antwoordformulier. Deze liggen alfabetisch per jaargroep op de tafels klaar.

Er zullen nieuwe antwoordformulieren gebruikt worden. Een voorbeeld hiervan is binnenkort voor iedereen beschikbaar. Kijk dit goed door zodat je bij de toets niet voor verrassingen komt te staan! Voor het invullen van dit formulier heb je een HB-potlood nodig. Studenten worden geacht hier zelf voor te zorgen.

De toets duurt tot 12.30 uur. De Kluber-studenteneditie mag als hulpmiddel gebruikt worden.

Er mag NIET gerookt worden in de zaal.

Het is verplicht je kollegekaart mee te brengen. Leg die duidelijk zichtbaar op je tafel.

Zaterdagochtend, 17 november 1984 wordt de jaarlijkse

VOORLICHTINGSDAG voor a.s. studenten NEDERLANDS RECHT

(dagopleiding) weer gehouden. Evenals de voorgaande voorlichtingsdagen wordt hierbij een beroep gedaan op assistentie van de studenten van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Deze assistentie zal o.a. bestaan uit het opvangen van de deelnemers bij de ingang, het bedienen van video-apparatuur etc. Verder zullen de deelnemers na een inleiding verdeeld worden in groepjes om samen met een docent en een student te praten over het onderwijssysteem, de studie etc. E.e.a. vindt plaats in de Nieuwenhof.

Zowel eerste- als tweede- en derdejaars studenten, kunnen zich hiervoor aanmelden bij Rita van Beek, k. 0041, tst. 720. Hier zijn ook verdere inlichtingen en het programma te verkrijgen.

Een aantal dagen voor de voorlichtingsdag zal het programma met de medewerkende studenten worden doorgesproken.

Tijdens de voorlichtingsdag zijn voor de medewerkers de consumpties gratis. Na afloop wordt een lunch aangeboden in het hoofdgebouw.

Economie

Studievaardigheids-onderwijs

In het studielandschap Economie, Bonenfantencomplex, ligt voor de studenten informatie ter beschikking m.b.t. het „studievaardigheids-onderwijs” dat tijdens de blokken 1.2. t/m 1.5. gegeven wordt.

Actualiteitencolleges

Vrijdag 9 november om 14.00 uur: prof. dr. W.T.M. Molle verzorgt een actualiteitencollege over het EG-zuivelbeleid in de Nieuwenhof (juiste zaal wordt via het publicatiebord bekend gemaakt).

Maandag 12 november om 16.00 uur: drs. W.J. Bogers, oud-voorzitter Raad van Bestuur DSM, verzorgt een actualiteitencollege en vragenuurtje in de Collegezaal van de Nieuwenhof.

Visiting Tour

Prof. dr. H. Schreuder, Hoogleraar Bedrijfseconomie aan de FdEW, is door de American Accounting Association uitgenodigd als Distinguished International Visiting Lecturer in 1985. Als zodanig zal hij in het najaar van 1985 een „lecture tour” maken langs een aantal Amerikaanse universiteiten. Het is de eerste maal dat een Nederlander deze eer te beurt valt.

Promoties

Vrijdag 26 oktober 1984 om 16.00 uur drs. M. de Baets. Proefschrift: „Autoimmunity to cell surface receptors”. Promotor: prof. dr. P. van Breda-Vriesman.

Algemeen

Georganiseerd Overleg inzake Personeelsaangelegenheden
Kort verslag van de 36e vergadering van het Georganiseerd Overlegorgaan inzake Personeelsaangelegenheden bij de Rijksuniversiteit Limburg, gehouden op 12 juli 1984.

1. Veiligheidsaspecten

Naar aanleiding van het ongeluk in de drukkerij attendeert de personeelsdelegatie op een aantal aspecten in verband met de veiligheid waaraan naar haar oordeel meer aandacht zou moeten worden besteed. Van bestuurszijde wordt toegezegd dat een en ander zal worden voorgelegd aan de Commissie Veiligheidszaken.

2. Bestemming roostervrije dagen

Desgevraagd deelt de personeelsdelegatie mee dat zij geen overleg wenst te voeren over een aanwijzing van de roostervrije dagen ten behoeve van brugdagen in 1985, bijv. vrijdag na hemelvaartdag en sluiting rond Kerstmis en Nieuwjaar. Evenmin wenst de personeelsdelegatie overleg te voeren over een wijziging van de huidige sluitingsregeling rond Kerstmis en Nieuwjaar, ondanks het feit dat het College van Bestuur ernstige twijfels heeft over de naleving van de benodigde compensatie. Van werkgeverszijde wordt medegedeeld dat de minister van Onderwijs en Wetenschappen van het G.O.-standpunt op de hoogte zal worden gesteld.

3. Budget cursussen

Desgevraagd wordt van werkgeverszijde medegedeeld dat het budget ten behoeve van cursussen voor 1985 vooralsnog is overschreden. De oorzaak is gelegen in het feit dat het laatste half jaar een enorme toename in aanvragen is ingediend. Bij de herziene begroting zal worden nagegaan of het budget moet worden herzien. Vooralsnog blijven aanvragen in portefeuille, tenzij de aanvraag geen uitstel kan gedogen. In dat geval wordt een ander aan het College van Bestuur voorgelegd.

4. Organisatie-onderzoek dienst Civiele Zaken

Besproken wordt een omtrent de dienst Civiele Zaken opgesteld organisatie-rapport. De personeelsdelegatie heeft ernstige twijfels omtrent het draagvlak van het rapport in de uitvoerende fase. Het College van Bestuur zal hieraan bijzondere aandacht besteden.

Boekhandel Leiter-Nypels

DE MAASTRICHTSE
UNIVERSITEITS-BOEKHANDEL

Wolfstraat 12
6211 GN Maastricht

tel. (043) 50743*
telex 56173 leiny nl.

Voorts is de personeelsdelegatie van oordeel dat de zgn. reorganisatiecode (de nota uitgangspunten, beleidsinstrumenten en procedures bij reorganisatie) van toepassing dient te zijn. Van bestuurszijde wordt toegezegd dat dit zal worden nagegaan.

Tot slot is de personeelsdelegatie in hoofdlijnen accoord met de taken van het voorgestelde middenkader, mits dit geen uitholling van de taken op het laagste niveau inhoudt. Van bestuurszijde wordt toegezegd dat ook dit zal worden nagegaan.

5. Voorts zijn de volgende onderwerpen besproken:
a. beleid ten aanzien van vrijwilligers binnen de RL;
b. vakbondsfaciliteiten;
c. onderzoekscommissie DIV.

6. Data GO-vergaderingen 1984
De volgende GO-vergaderingen in 1984 zijn gepland op donderdag 25 oktober en donderdag 6 december. De agendavergaderingen vinden plaats op dinsdag 11 september en dinsdag 13 november.

Maastricht tegen apartheid
Hierbij nodigen wij u uit voor een informatie- en overlegavond op woensdag 31 oktober in het City-centrum, Capucijnenvoerstraat 43 te Maastricht.

De werkgroep „Maastricht tegen apartheid“ is begin dit jaar opgericht op initiatief van de Boycot Outspan Actie, een op Zuid-Afrika gerichte solidariteitsbeweging. Tot nu toe hebben ongeveer 15 vertegenwoordigers van groepen en individuen aan deze groep aangesloten.

De uiteindelijke bedoeling is om eind februari volgend jaar te komen tot een Maastrichtse aktieweek tegen de apartheid. Het is daarbij niet de opzet om gezamenlijk één en dezelfde aktie te voeren, maar het is de bedoeling dat ieder in zijn eigen kring, op eigen golflengte en via zijn eigen invalshoek activiteiten ontwikkelt vanuit een anti-apartheid of anti-apartheid oogpunt.

Het programma van 31 oktober ziet er als volgt uit:
Dia-serie van Harrie de Bruyn (SIVOS) „Ze hebben toch een thuisland“.

Aanvullende informatie over Zuid-Afrika door Esau de Plessis.
Korte uiteenzetting van het Maastrichtse initiatief door Wil Strik.

Pauze.
Overleg in subgroepen (bv. onderwijs, politieke partijen, kerken, vrouwen groep, cultuur).

Kort plenair verslag en afspraken over hoe verder.
Het programma is zwaar beladen, dus kom s.v.p. op tijd! Hopelijk tot ziens op 31 oktober.

Werkgroep „Maastricht tegen apartheid“
Cortenstraat 4
Maastricht (043-13841)

Scholingscursus „Maatschappijanalyse, doet u mee?“

Het centrum voor Vrede en Ontwikkelingssamenwerking (CVOS) organiseert in de maanden november '84 tot en met februari '85 een scholingsprogramma. Deze scholing die als titel heeft „Maatschappijanalyse, doet u mee?“ is bedoeld voor mensen die voelen dat er van alles niet klopt in deze samenleving, of die op de een of andere manier bezig zijn deze maatschappij te veranderen (aktiegroepen, politieke partijen, vakbonden, leerlingen, studentenorganisaties).
Centreerpunt is dus de onvrede met de bestaande orde. Vanuit die situatie gaan we praten, lezen, vragen stellen en mogelijkheden tot verandering.

Wat bespreken we?
Hoe kijken we tegen onze maatschappij aan, via de bril van de gevestigde orde of is er nog een andere kijk? Hoe is de verhouding tussen de ideeën van de mens t.o.v. zijn werke-

lijkheid? Welke plaats neem ik in de maatschappij in?

- Wat is kapitalisme? Hoe is het ontstaan en wat zijn de gevolgen?
- Hoe staan de ontwikkelingslanden in het wereldomvattende systeem van het kapitalisme, gekoloniseerd, afhankelijk, een ondergeschikte positie als leverancier van produktiemiddelen grondstoffen en arbeid?
- Wat kunnen we doen, binnen werk, studie, woonwijk etc.? Wat verstaan we onder de tegenbeweging?

De bedoeling is om 8 bijeenkomsten te houden op maandag om de 14 dagen van 20.00-22.00 uur op het CVOS. De data zijn 29 oktober, 12 november, 26 november, 10 december, 7 januari, 21 januari. Daarnaast voorafgaand is er een informatie-avond over de bedoeling, werkwijze e.d. Datum van deze avond: 22 oktober om 20.00 uur. We werken hoofdzakelijk met het boek van Bert Stuurwold, „Maatschappijanalyse, doet u mee?“ Daarnaast zal een aantal aanvullende (krante)artikelen worden verstrekt. Aanmelden graag voor 15 oktober per brief of telefoon bij het CVOS, Cortenstraat 4, tel. 13841.

Verenigingen

„Rechtstreeks“

Op 7 november presenteert de nieuwe studie- en belangenvereniging „Rechtstreeks“ van de juridische Faculteit een film: „One flew over the cuckoo's nest“, met aansluitend een forum.
Plaats: collegezaal in de Nieuwenhof.
Tijd: 14.00 uur.

Bridgecursus

Bridgeclub DLS organiseert vanaf **donderdag 1 november** een bridgecursus voor beginners (studenten en medewerkers).
Tijd: donderdags 18.15-20.15 uur, 12 lessen.
Plaats: Bonnefantenklooster, 2e verdieping, oude A.V.-zaal.
Kosten: Koko-leden f 7,50, niet-leden f 10,-.
Inschrijven via intekenlijsten op de diverse publicatieborden of via J. Kleijnen, tel. 043-17364.

KO-beraad

De maandelijkse Koopavonden – voor co-assistenten en as. co-assistenten – vinden voortaan iedere laatste vrijdag van de maand (voorheen: de eerste) plaats. 4e, 5e en 6e jaars beraden zich het eerste gedeelte van de avond over lopende zaken en actuele kwesties, na ± half tien kunnen de co's in informele sfeer belevenissen en frustraties aan elkaar kwijt, of vertelt een clinicus of (ex)-student over diens ervaringen.
Let op: in december is de KOopavond op vrijdag! Aanvang steeds om 20.00 uur.

STA-OP studieweekend

10 en 11 november in de KOKO-kroeg. Zaterdagochtend (vanaf 9.00 uur) willen we ons via een rollenspel bezighouden met de oorzaken van onderontwikkeling.
Zaterdagmiddag brengen we in samenwerking met het SIVOS een bezoek aan de Afrika-tentoonstelling in Cadier en Keer. We proberen daar ook een link te leggen tussen de situaties in het „westen“ en de „derde wereld“.
Zaterdagavond wordt er een film gedraaid. Niet praten, maar kijken dus.
Zondag (vanaf 10.00 uur) staat helemaal in het teken van het ontwikkelingsbeleid. We zullen dan (o.a. via een rollenspel) onze eigen prioriteiten t.a.v. het ontwikkelingsbeleid toetsen aan die van de Nederlandse overheid.
Alle maaltijden worden door STA-OP verzorgd. Daarvoor en voor de film vragen wij een vergoeding. Verder zijn er geen kosten. We zouden het op prijs stellen als geïnteresseerden zich voor 7 november opgeven bij:

Renée Hooyen, Frankenstraat 161, tel. 626865, postvakje 3MF; of: Ronald v.d. Endt, Kapittelalaan 56 A, tel. 616967, postvakje 4MF.

L.U.S.S.-Squash

De Limburgse Universitaire Studenten Sportstichting organiseert op 21 november een Squashtoernooi.
Plaats: Squash Racket Club Maastricht, Brusselsestraat 74.
Tijd: 14.00-19.00 uur.
Kosten: Sportkaarthouders f 3,-, niet-sportkaarthouders f 5,-.
Inschrijffijsten hangen op Hfd.-gebouw R.L., Randwyck, B.M.C. en Nieuwenhof.

Bestuursleden gezocht.

Voor het komende bestuursjaar dat officieel 15 november ingaat, zoekt de Limburgse Universitaire Studenten Sportstichting nog enkele enthousiaste mensen die in het bestuur willen plaatsnemen. Dus houd je van sporten en heb je zin ook voor je medestudenten sportevenementen te organiseren? Bel dan voor meer informatie. Tel. 622380.

COC

COC-agenda november

Elke werkdag open van 14-17 uur.
Elke dinsdag van 15-18 uur jongerencafé.
Elke dinsdagavond vanaf 20 uur café Rosé.

- Zondag 4 nov.** 15 uur Roze Salon
- Dinsdag 6 nov.** Werkwinkel om 20 uur. Ledenwerf met Willemien Ruygrock.
- Vrijdag 9 nov.** 20 uur Vrouwenavond
- Dinsdag 13 nov.** Videofilm: Een man genaamd Herbstblume
- Vrijdag 16 nov.** Open avond wg. pedofilie
- Dinsdag 20 nov.** 20 uur Congrescommissie op werkwinkel
- Vrijdag 23 nov.** 20 uur Vrouwenavond
- Dinsdag 27 nov.** 20 uur Harrie Oosterhuis met een lezing over Der Gemeenschap der Eigenen.

Tafelstraat 13

Tweemaal vrede in Maastricht

- dat wil zeggen:
- De stichting Vrije Universiteit en Samenleving (VUSA) begint op maandag 29 oktober in het hoofdgebouw van de universiteit om 19.45 uur haar driedelige cursus „Alternatieve defensie?“. Die avond en de volgende, op maandag 5 november, zal Frank Barnaby (bekend van het SIPRI, Stockholm) spreken; over de dooienge wapenontwikkeling en een alternatief. Op 12 november, zelfde plaats, zelfde tijd, zal Egbert Boeker (polemoloog Amsterdam) dit konkretiseren voor de Benelux en West-Duitsland. De cursus is niet gratis. Informaties bij Pim Ligvoet.
 - De tweede avond in de jaarserie over Oost-Europa en het ge- dan wel misbruik van godsdienst aldaar, „Tijdbom of Zuurdeeg?“ is op woensdag 31 oktober (was eerst 7 november) en gaat over christenen en andere burgers in de DDR. Te gast uit Utrecht: zuster José Höhne-Sparborth, theologe en journalist en zelf, enige tijd geleden, afkomstig uit het andere Duitsland - dat deze maand trouwens 35 jaar oud is geworden. Alles om 20.00 uur op de Tafelstraat.

Op zoek naar een salon? Aktie? Een klooster?
De literatuurgroep heeft nog lege fauteuils in haar salon, de groep aktie zoekt aktievrouwen, de kloostertoelt begint op vrijdag 16 november (14.00-22.00 uur) met een bezoek aan de Karmelitesen van Echt en heeft nog beperkt plaats.

Tot slot een dichtregel die op dit alles wel betrekking heeft, van de vroeg gestorven Berlijner (1980) Volker van Törne:
niets anders hebben we dan onze adem,
die ons uit dagen nacht,
uit nachten dag doet zijn.

Tweemaal video en eenmaal theater

- op de naderende dinsdagavonden om 20.00 in de Tafelstraat:
- 30 oktober speelt Tafeltheater met Verlegenheid, de schaamschort van alle ik-gevoelens.
- 6 november is de vooravond van de dag dat Jesse Jackson geen president van het machtigste (?) land ter wereld zal worden; video over het „andere Amerika“ en commentaar van een Amerikalooop.
- 13 november: Le Mur, laatste film van de vorige maand gestorven meester

van de Turkse film, Yilmaz Güney; ontvlucht en verbannen won hij met „Yol“ de eerste prijs in Cannes (1982); gesprek na met Turkse Maas-trichtenaren.

Iemand plantte een wijngaard ofwel gelijkenissen op zondag:

- Viering op 28 oktober met koor over „de steen die de bouwlieden hebben verworpen“ (Geert van der Bom).
- Viering op 11 november met zelf-zingen over „de werkers van het elfde uur“ (Pim Ligvoet), beide keren in de al vertrouwde crypte van het Elisabethhuis aan de Abtstraat 2a om 11.00 uur.
- Op dezelfde 11e november is er in de Dominikaner kerk een zogeheten „pastorale info-markt“, waar die ochtend het thema oecumene speciaal aan bod komt, onder andere via het Tafeltheater.

Van het front

Een internationaal tintje

Opracht: bestudeer het nevenstaande plaatje zorgvuldig gedurende 30 seconden of een minuut, wat doet het er eigenlijk toe hoe lang u zich blind wilt staren op dit plaatje, als u er maar naar kijkt. Het is een wikkeltje van een chocoladereep, vervaardigd uit cacao (ongetwijfeld uit de Kongo), vanille (waarschijnlijk uit Ceylon, of anders zal het Indonesië wezen), suiker (Belgische suikerbieten of Cubaanse suikerriet) en lecithine (nu weet ik niet wat dit voor 'n bizarre grondstof is, maar ik plaats het spul als afkomstig van een petrochemische industrie nabij Hamburg).
Beantwoord nu de volgende vraag: hoe is het nou toch mogelijk dat een Nederlands meisje, aan de studie bij een globale (dat is een anglicisme voor „mondiale“) organisatie in Denemarken, een chocoladereep nuttigt van het merk „Hellas“ (Grieks voor Griekenland), waarbij een lieflijk Alpenlandschap wordt getoond, en de begeleidende tekst met grote stelligheid beweert dat het hele zwikkie geproduceerd is in Finland? En beantwoord dan ook nog even de volgende vraag: is het niet buitengewoon verwarrend dat het onderhavige meisje, terwijl zij die multinationale reep opsmikkelt tezamen met een begeleidend kopje koffie – waarvan hoogstwaarschijnlijk alleen het ingrediënt „melk“ uit Denemarken afkomstig is – uit het raam kijkt en het volgende ziet: een havencomplex met een juist binnenlopend Iraans vrachtschip, twee Britse zeiljachten, een Duitse coaster, een Oostduits en IJlands containerschip – beide schepen wor-

den geladen met Amerikaanse, Britse en Nederlandse containers – een vertrekkende Noorse ferryboot, een draagvleugelboot op weg naar Zweden (overigens vind ik „hydrofoil“ voor zo'n boot een véél spannender naam) en een stelletje Zwitserse spoorwegwagons op de kade. Bovendien ziet ze, als ze naar de horizon kijkt, daar Zweeds vasteland opdoemen waarvan de twee kerncentrales wel het meest navrante detail zijn te noemen. Daarnaast hoort ze om zich heen – zoals reeds eerder gemeld in deze rubriek – tientallen mensen die ieder op hun eigen wijze pogen de nog immer heersende Babylonische spraakverwarring op een of andere wijze teniet te doen. Leuk, nietwaar? Hartstikke te gek, zo'n internationaal tintje aan je bestaan. En bovendien geeft een dergelijke impressie toch eigenlijk in essentie weer hoe deze wereld in elkaar zou moeten hore te zitten: vrijheid, gelijkheid, vrede, broederschap voor alle volkeren op deze „aard“. Alle Menschen Werden Brüder, Hatsjee, laat Beethoven onze profeet zijn.
Wordt je daar die zo fraaie illusie wreed verstoord door twee Angelsaxen die rücksichtslos ruziën over het feit of een tomaat in hun taal nu „Tomáto“ of „Tomeetoo“ hoort te heten, en of ze in een discotheek een „Dance“ of een „Dénce“ plegen te maken. Sodeju.
Waren die Amerikaanse Indianen van vrdeger toch nog een stuk beter af: zij hadden tenminste nog een min of meer universele gebarentaal. Misschien is dát dan de oplossing, hoewel het al die simultaanvertalers hier natuurlijk wel hun baantje kost.

Evelyne de Leeuw

"IN MIJN TIJD HADDEN SNOTNEUZEN GEEN EIGEN BANKREKENING. LAAT STAAN BETAALCHEQUES."

Dat was vroeger wel anders.

Kreeg je op je 16e een kwartje zakgeld. En mocht je tot je 23ste niet aan je eigen spaarpot komen.

Wie, behalve een ouwe zuurpruim, zou naar die tijd terug verlangen?

Wij in ieder geval niet. Gelukkig zijn jongeren nu een stuk zelfstandiger.

Wat betekent dat wij "die jeugd van tegenwoordig" behoorlijk serieus nemen.

Loop maar een kantoor van de Spaarbank

binnen. Met een identiteitsbewijs op zak.

Dan kun je ter plekke je eigen bankrekening openen.

Of meteen twee. Want voor 16- tot 23-jarigen is het Kombi Pakket het handigst en levert nog extra winst op ook.

Dat Kombi Pakket bestaat uit:

1. Een bankgirorekening voor al je betalingen. Ook automatisch. 2. Een spaarrekening met een hogere rente dan een "gewone" spaarrekening. Zonder extra voorwaarden.

Je salaris, studietoelage, uitkering of bijdrage van je ouders laat je op je bankgirorekening storten.

Van die rekening kun je dan bij elk filiaal van de Spaarbank kontant geld opnemen. Ontvang je regelmatig salaris op je rekening, dan kun je betaal- of eurocheques aanvragen.

Nu weet je dus waar je voor al je geldzaken het beste terecht kunt.

spaarbank limburg

PROFITEER EXTRA VAN SPAARBANK LIMBURG NU JE NOG JONG BENT.

HOOFDKANTOOR: Markt 17-18, Maastricht. Tel. 043 841222. DISTRIKSKANTOOR: Prinsenhofstraat 4, Venlo. Tel. 077-11555. BIJKANTOOREN: Maastricht (8), Ambly, Beck, Berg en Terblijt, Blerick (3), Boshuizen, Bunde, Cadier & Keer, Eijsden, Gifhornsveld, Heer (3), Meerssen, Roermond, Sittard (3), Tegelen, Vaals, Valkenburg, Velden, Venlo (3), Vervaeke.

U BENT MIJN MOEDER

Om hun ongenoegen te uiten tegen het Nederlandse toneelbestel beogelde een groep toneelschoolleerlingen eind 1969 de acteurs in de Amsterdamse Stadsschouwburg met tomaten. Mèt hen werd Shakespeare het slachtoffer. Erg vriendelijk was het allemaal niet, maar zo was het ook niet bedoeld. Aktie Tomaat was hiermee nog net in de jaren zestig in ieder geval een feit.

In het kielzog van happenings, Provo en flower-power, die zo duidelijk het straatbeeld hadden veranderd, kwam eindelijk het toneel in beweging. In Amerika was dat al langer het geval. Het Living Theatre en groepen uit kringen van de Yippiebeweging van Jerry Rubin brachten een soort variété-achtige mengmoes van mime, akrobatiek, cabaret en drama. Inhoudelijk sloten die produkties aan bij de bewustwordingsideologie van die dagen. De oprichting van het Werktheater

in februari 1970 kwam dus niet zomaar uit de lucht vallen. Dit kollektief van twaalf beginnende acteurs en actrices wilde als gezelschap vooral op democratische wijze te werk gaan: geen vaste regisseurs, geen hiërarchische verhoudingen. Onderzoek naar nieuwe dramatische vormen en experimentele verwerking van sociale en politieke thema's nam een belangrijke plaats in.

Niets stond van te voren vast: tussen uitgangspunt en resultaat, idee en projekt lag een proces van voortdurend uitproberen van individuele creatieve mogelijkheden. Een van de bijkomende voordelen van die improviserende manier van werken was dat het Werktheater nog nooit een voorstelling heeft hoeven afgelasten: rolwisselingen waren altijd mogelijk. Niet alleen in speelstijl, repertoire en interne organisatie week de groep van de gebaande paden;

ook de klassieke theaterplek, de schouwburg, werd verlaten, om overal op te treden waar dat maar mogelijk en zinnig was. Dat betekende dus: spelen in psychiatrische inrichtingen, ziekenhuizen, scholen, buurtcentra en bedrijven. Het meer direkte contact dat daar kon ontstaan werd benut om de voorstelling na afloop met het publiek te bespreken. Vaak gaf dit dan weer aanleiding tot herziening van scènes, of er borrelde nieuwe ideeën en projekten uit op.

Sommige stukken, die min of meer „uitgespeeld” waren, werden vastgelegd op video of film; Toestanden, Camping en Opname zijn daarvan de meest bekende.

Een aantal leden van het eerste uur is inmiddels uit het kollektief gestapt en is eigen wegen ingeslagen. Peter Faber doet nu one-man-shows na meerdere rollen in Ne-

derlandse films, Gerard Thoolen geniet als filmakteur bekendheid (o.a. Het teken van het Beest, De smaak van water en De Mannetjesmaker).

Joop Admiraal, die in „U bent mijn moeder” excelleert in de dubbelrol van moeder en zoon, is nog steeds bij het Werktheater actief.

De thematiek van dit stuk, het lichamelijke en geestelijke voorval van bejaarden, wachtend op de dood, werd al eerder in Avondrood verwerkt. Maar in „U bent mijn moeder” is de betrokkenheid bij oude mensen vele malen sterker, doordat Joop Admiraal's eigen moeder, die hij wekelijks in haar verzorgingstehuis bezocht, model stond. Het is niet uitsluitend een relaas over de bezoeken maar vooral een gevoelige verwerking van zijn eigen observaties en emoties, die door die konfrontatie werden opgevoerd.

Voor de theaterversie kreeg Admiraal in 1982 de hoogste Nederlandse toneelonderscheiding, de Louis d'Or, en een jaar daarna won hij

met de filmversie de belangrijkste Westduitse T.V.-prijs, de Gouden Adolf Grimme-prijs. De film is namelijk in samenwerking met de Norddeutsche Rundfunk, onder regie van Horst Königstein, tot stand gebracht.

Inhoudelijk is er tussen toneel- en filmversie nauwelijks verschil; in de film echter wordt Admiraal meegevoerd naar lokaties, die hij op het toneel moet suggereren.

(Van 25 tot en met 31 oktober is „U bent mijn moeder” in het filmhuis te zien).

Margriet van der Stok

Agenda

Filmhuis

Donderdag 25 oktober tot en met woensdag 31 oktober om 20.00 uur: „U bent mijn moeder” van H. Königstein.

Donderdag 25 oktober tot en met zondag 28 oktober om 22.00 uur: „Hotel New York” van J. Raynal.

Donderdag 1 november tot en met woensdag 7 november om 20.00 uur: „Als in een donkere spiegel”, van I. Bergman.

Donderdag 1 november tot en met zondag 4 november om 22.00 uur: „Een zeer morele nacht” van M. Makk.

Studium Generale

Donderdag 1 november lezing: Politiek en literatuur, 20.00 uur: Aula.

Maandag 5 november, theater: 'n Hinkelspel, lijntheater, 20.00 uur: Stadsschouwburg.

Dinsdag 6 november, lezing: De oranje, van stadhouders tot koningen. Spreker: Dr. C. de Wit. Organisatie: Universiteitsbibliotheek. 20.00 uur: Bonnefantenklooster.

Donderdag 8 november, forumdebat over J. Cortázar, 20.00 uur: Aula.

Podium Posjet

26 oktober: Brigitte Kaandorp, liedjesprogramma (20.15 uur)

2 november: Maril Vossen, liederen van Berthold Brecht en Kurt Tucholsky (20.15 uur)

3 november: Onderling kunstgenot Blerick - Koning Ubu (20.15 uur)

Schouwburg Heerlen

Zaterdag 27 oktober: „van 15.00-24.00 uur: Jazztival '84. Entree: f 15,00.

Dinsdag 30 oktober: „20.00 uur: Studenten eindfase Toneelakademie Maastricht speelt „De Meiden”. Entree: f 5,00.

Woensdag 7 november: 20.00 uur: Rian de Waal, pianorecital.

Donderdag 8 november: Robert Long solo.

Diversen

Natuurhistorisch museum: expositie, la belle Roche (geologische en prehistorische opgravingen in het Ambève-dal, België).

AHA-galerie: foto's Eef Bongers en schilderijen Limmy Scheres, tot 1 november.

Galerie Felix: Ton Slits, schilderijen/tekeningen „Mysteries in Nieuw Zeeland”, tot 31 oktober.

Bonnefantemuseum: „Geloof in beelden” (middeleeuwse maastrandse beelden) en „Beelden kijken/beelden zien”.

Kerkrade: Ansteldal en rond Erenstein: beelden Guglielmo Vecchiettu Massaci.

Lijntheater speelt „'n Hinkelspel”

CORTAZAR IS DUIVELS VERMAAK

Julio Cortázar staat, ergens in de buurt van de Parijse Hallen, tegen de achtergrond van een hoge omheining, volgeplakt met kleurige affiches van verschillende maten, elkaar overlappend, links en rechts, gescheurd, terwijl de wind zijn uiterste best doet nog meer barsten in het geheel aan te brengen. De Argentijnse schrijver wijst erop en zegt: „Dit is 'n anoniem gedicht omdat iedereen eraan meewerkt”. Dergelijke beelden inspireren hem, een wand vol affiches, een gewone ontmoeting op straat of toevallige woorden opgevangen uit een café. Deze impressies neemt hij als een schilderij onder zijn arm mee naar huis. Al wandelend door de stad, hij zegt uitdrukkelijk dat hij het doelloos dwalen heeft moeten leren, ontstaat er een opeenstapeling van tekens, geluiden, kleuren en signalen die de stad hem geeft. Soms ontstaat daar een gedicht of een verhaal uit. „De stad is 'n immense code, die erom vraagt ontcijferd, vertaald en begrepen te worden”, aldus Cortázar in een aflevering van „Beeldspraak”, een BRT-programma dat in november '78 uitgezonden werd. Een treffend beeld wordt geschetst in deze Beeldspraak-aflevering, een film gemaakt door Erik van Zuylen, een interview met de schrijver wordt afgewisseld met dramatische scènes uit zijn werk. Saul Yurkiévich, een vriend en bewonderaar van Cortázar stelt de vragen en typeert Cortázar's werk als volgt: „De literatuur van Cortázar is een duivels vermaak, en nodigt uit om grenzen te overschrijden van de realiteit, wijst deuren en ontdekt dimensies die door de evolutie van de westerse mens verdrongen zijn”.

In Nederland hoort Cortázar samen met Marquez, Fuentes en o.a. Llosa tot de gretig gelezen Latijns-Amerikaanse schrijvers. Zijn meest bekende boeken hier zijn: de verhalenbundels „Brief aan een meisje in Parijs” en „Octaëder” en de romans „'62 - Bouwdoos”, „Rayuela:

een hinkelspel” en „Boek voor Manuel”, terwijl ook de filmliefhebbers (waarschijnlijk onbewust) met Cortázar's werk bekend zijn; enkele korte verhalen van zijn hand werden als blauwdruk voor films gebruikt, „Het kwijlen van de duivel” werd door Antonioni tot „Blow up” verfilmd en „Zuidelijke autoweg” werd bij Godard „Le weekend”. Schijnbaar realistische verhalen krijgen bij Cortázar een onnadruk-

schap is, dat de schrijvers zich op die toestand bezinnen en ageren tegen de vanzelfsprekendheid waarmee verbanning wordt geaccepteerd. Als zij de passieve rol aanvaardden van mensen die uit hun huis zijn gegooid en er maar het beste van pogen te maken, dragen zij bij tot de overwinning van de diktaturen. Dan is de ballingschap immers precies wat een diktator wil: een afbraak van tegen-

kelijk maar onontkoombaar fantastisch slot, een zorgvuldig gebruik van realisme en surrealisme. In zijn later werk verdiept hij zich meer in maatschappelijke en politieke omstandigheden. De in februari van dit jaar op bijna 70-jarige leeftijd gestorven Cortázar leefde sinds 1951 in ballingschap in Parijs. „Ballingschap is ellende, is dwang, is iets monsterlijks”, zei Cortázar over zijn onvrijwillige positie. „Het is geweldadige ontworsteling: je hebt de keuze tussen een geestelijke of een lichamelijke dood, of onder een vreemde herfel aan anderenmans tafel te worden geduld. Het begint van een literatuur in balling-

stand en van geestelijke spankracht. Heimwee is voor een totalitair regime geen bedreiging”.

In het kader van Studium Generale speelt het Bredase Lijntheater op 5 november in de Maastrichtse Stadsschouwburg „'n Hinkelspel”, een theaterproductie gebaseerd op de roman „Rayuela” van Julio Cortázar. Een boek dat meer dan

eens vergeleken wordt met „Reis naar het einde van de nacht” van Céline en „Oblomov” van Gontsjarov. Stichting Lijn heeft niet de pretentie iets aan de roman toe te voegen en heeft gekozen voor een bewerking. Na 20 Jaar is „Rayuela” nog steeds een fascinerend boek dat niets aan aktualiteit heeft ingeboet. Volgens Stichting Lijn levert de kritiek op uitgehold intellectuaalisme en rationalisme en op onderdrukking van gevoelens en fantasie stof op, om een door het boek geïnspireerd maar verder op zichzelf staand werkstuk te maken.

De titel „Rayuela” staat voor het levenslot van de geboorte tot de dood. In het eerste deel van de voorstelling zien wij de Argentijn Horacio Oliveira en zijn Uruguayse vriendin la Maga, zij leven samen op een kamertje in Parijs. Hun relatie is gedoemd te mislukken, omdat hun karakters volstrekt tegengesteld zijn. De aan lager wal geraakte aristocraat Ossip Gregorovius volgt op een irritante manier de ontwikkelingen tussen het stel. Na lange omzwervingen komt Horacio in zijn geboorteland aan, waar hij een spiegelbeeldsituatie aantreft, hij ontmoet in Buenos Aires zijn oude jeugdvriend Traveler (zijn alter ego) en diens vrouw Talita. Hoewel Horacio overtuigd is van de „algehele crisis en de schipbreuk van de klassieke opvatting van de homo sapiens” probeert hij, geteisterd door het gemis aan geluk en medeleven, een plaats te veroveren binnen de evenwichtige relatie van het echtpaar en wisselt samen met hem de ene betrekking (het circus) voor het andere (het gekkenhuis), op weg naar een onheilzaam einde.

Hopenlijk slaagt het Lijntheater erin het hoge niveau van het vorig jaar door het gezelschap vertoonde „Céline project” te evenaren.

Paul Pinxten

Maandag 5 november speelt het Lijntheater „'n Hinkelspel” in de Stadsschouwburg van Maastricht. Voor aanvang van de voorstelling wordt een diaserie vertoond over Cortázar en het boek.

ACHTEROM IS 'T KERMS

Knielen

De fenomenologen houden niet op de wereld te verbazen. Nu weer met een onderzoek naar „ruimte-beleving” door kinderen. Hutten bouwen, daarin beleven de kinderen heel wat ruimte, als je Hans Bleeker en Karel Mulderij mag geloven. Een fenomenologische definitie: „Hutten bouwen is een activiteit waarbij kinderen op een zelfstandige manier bezig kunnen zijn met materiaal, met zichzelf en met anderen; een activiteit bij uitstek om op een eigen, persoonlijk gewenste manier bezig te zijn met vormgeving en inrichting”.

Vijf jaar geleden gingen beide fenomenologen op een camping staan, waar steeds dezelfde kinderen hun vakantie vierden. Met een grote pot kniekers en twee opvallende tenten wisten ze de aandacht van die kinderen op zich te vestigen. Hun longitudinaal onderzoek naar „de bestaanswijze en de ontwikkeling van betekenisverlening van kinderen” was begonnen! Het resultaat is geweldig: „We hebben kunnen vaststellen dat de beleving van de ruimte alles met onze lichamelijke te maken heeft en dat die beleving een gevoelsmatige basis heeft”, zeggen de Utrechtse. „Pedagogiek op je knieën” heet hun proefschrift dat ze vorige

hebben verdedigd. Op je knieën: afdalen tot de hoogte van het kind en proberen vanuit die optiek, samen met het kind, te kijken naar de wereld zoals kinderen die beleven en vormgeven. Zo moeten we dat zien. Je kunt als onderzoeker niet afstandelijk blijven toekijken naar wat kinderen doen, aldus het fenomenologische duo, je zult ook moeten meehelpen met het bouwen van hutten.

De oude pedagoog Bijl heeft aan het „op je knieën” echter een heel andere interpretatie gegeven. Hij heeft Bleeker en Mulderij een felicitatiebrief geschreven. Met name de titel vond hij zo mooi: bij elke goede opvoeding hoort inderdaad een gebed. (U-blad)

Bonke artistiek?

Is onze nieuwe rector magnificus prof. dr. Felix Ignatius Maria Bonke (roepnaam: Vic) artistiek? „Welnee,” luidt zijn duidelijke antwoord aan de interviewer van Arts & Wereld. Zijn vrouw is dat wel: zij boetseert en „dat doet ze goed”. Maar hijzelf? „Ik probeer thuis wel eens een kleedje verantwoord artistiek schuin te leggen, maar dat hoort dan volgens mijn vrouw juist recht

te liggen”. Zo mogen we het horen. Een verfrissend geluid in een tijdsgewricht waarin iedereen maar als een bezetene wandkleden knoopt, batikt, fietswielen volhaakt, zijn gezicht beschildert, het pottenbakkerswiel laat suizen, — kortom, waarin iedereen maar *krejatief meent te moeten zijn om voor een volwaardig mens door te gaan*.

Heeft Albeda ideeën?

Wie kent de Oostenrijkse christendemocraat Ludwig Reichhold? Wij ook niet. Prof. Albeda stelt hem ons voor in zijn rubriek in Trouw. Ludwig heeft, vlak na de late jaren zestig, een boek geschreven en dat heet: „Einde van de proletarische revolutie”. Wel wat laat om eind jaren zestig met een boek over het einde van de proletarische revolutie aan te komen zetten, maar goed. „Zijn stelling is simpel”, schrijft Albeda: „De arbeidersklasse is van nature, uit zichzelf, geen revolutionaire groepering. Uit de arbeidersgroepering zelf komen geen revolutionaire ideeën. Arbeiders zijn met andere zaken bezig en staan niet bekend om hun bijdrage aan economie en sociologie. Zulke ideeën ontstaan in het brein van intellectuelen. De arbeidersgroepering kon niet zonder een leidende groep intellectuelen, die

plaatsvervangend voor haar presteerde wat zij zelf niet kon. Arbeiders zijn geen denkers (wat overigens met vele andere groepen in de samenleving het geval is). Voor zover zij met ideeën rondlopen, hebben ze die (net als de meesten van ons) opgedaan door te luisteren naar mensen die van nature wel nieuwe ideeën produceren, intellectuelen”. Zo gaat dat nog een stukje door. Totdat Albeda zelf het woord weer neemt: „Ik denk dat Reichhold gelijk heeft”. Het stuk is gericht tegen ene pater Jan Scheffers, die beweerde dat de priesters van het bedrijfspastoraat de laatste jaren hebben geleerd naar de ideeën van de arbeiders te luisteren en zodoende bondgenoten van kritische arbeiders werden. Wij zijn de laatsten om in navolging van pater Scheffers de arbeiders zalig te verklaren. Ook zullen wij niet staande houden dat arbeiders bekend staan om hun bijdragen aan de economie en de sociologie. Ook zullen wij Albeda niet euvel duiden dat het Ludwig Reichholds „stelling” in nogal denigrerende woorden parafraseert: arbeiders die met ideeën „rondlopen”; intellectuelen die iets „presteren” wat zij, de arbeidersgroepering, „zelf niet kon”; dezelfde arbeidersgroepering die niet zonder een „leidende groep intellectuelen” „kon”. Iedereen heeft recht op zijn eigen toon.

Mensen verketteren elkaar al genoeg om de toon die ze aanslaan. Welk een hetze wordt er de laatste jaren niet tegen de ironische toon gevoerd! Nee, waar wij over vallen is het gebruik van: „van nature”. Arbeiders zijn „van nature” geen revolutionairen; intellectuelen produceren „van nature” nieuwe ideeën. Zo kennen wij er nog wel een paar. Hoe kan iemand die zó pleit voor een sociologische visie op de zaak zulke deterministische woorden gebruiken? Of zijn Albeda's van nature slordige schrijvers?

Hou de lever niet te droog

Die arme natte gemeente. De ridders van de blauwe knoop hebben weer eens een offensief ingezet. „Overmatig alcoholgebruik eist jaarlijks 1700 levens”, stond vorige week op de voorpagina's. De ANDO — dat staat voor Algemene Nederlandse Drankbestrijdingsorganisatie — heeft deze cijfers bekend gemaakt. „Dat valt honderd procent mee,” dachten wij, want hoeveel levens worden er niet „geëist” door overmatig nicotine en vetgebruik? De ANDO denkt daar anders over: het cijfer van 1700 moet een onrustbarend startschot zijn van een campagne. „Ook weinig alcohol kan te veel zijn,” heet die campagne. Daar heeft het al. Eerst waren ze tegen overmatig drankgebruik; nu zijn ze al tegen weinig alcohol; morgen komen ze met de leuze: „Eén druppel is gegarandeerd dodelijk”. Zij zullen niet rusten voordat iedereen op de tomatensap is overgestapt. En dan nog niet. Want dan krijgen ze het weer druk met de ANLO — de Algemene Nederlandse Lachbestrijdings Organisatie. Moeten ze gaan cijferen hoeveel mensen per jaar in hun lach stikken. Moeten ze gaan rondbazuinen dat overmatig lachgedrag zoveel honderd levens eist. Moeten ze campagnes gaan beginnen met leuzen als: „Ook een glimlach kan te veel zijn.”

Proficiat Leo!

Leo Herbergs bestaat 60 jaar. Dat is langer dan menig ander instituut kan zeggen. Ter gelegenheid van dit jubileum zetten wij nog even de voornaamste standpunten van Limburgs beste columnist op een rijtje. Leo Herbergs is tegen: wintropentui, zure regen, pretparken, coca cola, plastic, mergelafgravingen, dierenmishandeling, Gijsels, Hilversumdriemuziek, Latijns-Amerikaanse diktaturen, vet eten en rascisme, seksisme en nationalisme. Leo Herbergs is vóór: natuurbehoud, ontwapening, authentieke waarden, hout, verbroedering, Martin Luther King, straatmuzikanten en rauwkost. Geruchten doen de ronde dat Herbergs, die ook dichter is, een autobiografie aan het schrijven is. De titel van het boek! **Zestig jaar goedigheid.**

Voetreis naar dromen

1. Koningin
(valt van troon van het lachen)
2. Generaal
(slaat woest revolutie neer)
3. Astronaut
(landt te Nevada, 2012 na Chr.)
4. Revolutionair
(in opstand tegen generaal)
5. Paus
(dient moeder aarde tongkus toe)
6. President
(feliciteert astronaut te Nevada)
7. Geest
(verlaat lichaam naar keuze op het juiste moment via voeteneinde)
8. Dictator
(leest dictee voor van paus)
9. Bisschop
(geniet van frisheid van limoenen)
10. Vrouw
(baart opzien bij komst paus)
11. Man
(onderdrukt vrouw en emotie)
12. Laatste mens
(gooit tweedehands voetgranaat naar horizon, zingt lied uit platte borst, begraaft zijn armen, zwaait op niemand, telt de omgeving en wacht op betere tijden: 2012 na Chr.)

Footlights

